

ΙΣΛΑΜ, ΜΩΑΜΕΘ ΚΑΙ ΙΣΛΑΜΙΣΜΟΣ

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟ « ΔΕΥΤΕΡΟΤΟΚΟ » ΤΕΚΝΟ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΪΣΜΟΥ ΚΑΙ « ΑΔΕΡΦΑΚΙ » ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

Η αραβική λέξη « Ισλάμ » (αραβικά: إسلام) σημαίνει « υποταγή » και χρησιμοποιείται από τους μουσουλμάνους ως «υποταγή στον Θεό». Εκείνοι που αποδέχονται την θρησκεία του Ισλάμ (τη στάση υπακοής, εξάρτησης και αφοσίωσης στον Θεό) ονομάζονται « μουσλίμ » (muslim), που σημαίνει «υποταγμένος», δηλαδή «υποταγμένος στον Ύψιστο».

Το Ισλάμ δεν έχει μόνο θρησκευτική αλλά και πολιτική υπόσταση, όπως άλλωστε και οι περισσότερες θρησκείες.

Έχουν χρησιμοποιηθεί διάφορες ονομασίες για να το προσδιορίσουν, όπως «Ισλαμισμός», «Μουσουλμανισμός» και «Μωαμεθανισμός». Ο τελευταίος όρος (που δημιουργήθηκε κατ' αντιστοιχία του «Χριστιανισμός») θεωρείται απορριπτέος από τους μουσουλμάνους μιας και θεωρούν εαυτούς όχι λάτρεις του Μωάμεθ αλλά απλώς ακόλουθους της διδασκαλίας του.

Η κύρια και ειδοποιός διαφορά της θρησκείας αυτής από τις άλλες μονοθεϊστικές, δεν είναι η πίστη και διδασκαλία περί μοναδικότητας του Θεού, αλλά στην προσήλωση ότι « ο Μωάμεθ είναι προφήτης αυτού » (αραβικά: لا اله الا الله محمد رسول الله ilaha illa Allah, Mohammedun rasul Allah).

Η θρησκεία του Ισλάμ γεννήθηκε στις αραβικές ερήμους. Για πρώτη φορά οι Άραβες αναφέρονται σε ιστορικές πηγές τον 1ο π.χ. αιώνα. Πριν την έλευση του Ισλάμ, στην Αραβία υπήρχε ένας πολύμορφος πολιτισμός πολλών φυλών, που χαρακτηριζόταν από αντιθέσεις. Στον πολιτισμό αυτόν συνυπήρχε το κοσμοπολίτικο με το πρωτόγονο, και η ζωή της πόλης βρισκόταν πλάι με τον νομαδικό τρόπο ζωής. Ευρέως διαδεδομένη ήταν ήταν η λατρεία πνευμάτων που κατοικούσαν στα δέντρα και στις πηγές των οάσεων. Ανώτερος μεταξύ των θεοτήτων ήταν ο Αλλάχ, ο δημιουργός του κόσμου.

Κύρια θρησκευτικά αντικείμενα στην προϊσλαμική Αραβία ήταν οι πέτρες - κυρίως μαύροι βασιλικοί λίθοι- οι οποίες θεωρούνταν κατοικίες θεών και ονομάζονταν « bet el », δηλαδή «οίκος του Θεού». Εξ' ου και οι βυζαντινοί του 5ου αιώνα ονόμαζαν « βαίτυλους » τις πέτρες που προέρχονταν από τους μετεωρίτες. Σημαντικό ιερό τόπος των διαφορετικών φυλών που συνδέονταν με κοινή θρησκεία, και στον οποίο γίνονταν ετήσια προσκυνήματα ήταν η Καάμπα στη Μέκκα, ένα μεγάλο οικοδόμημα κυβικού

σχήματος, χτισμένο πάνω σε έναν από αυτούς τους ιερούς λίθους, το οποίο στέγαζε, επίσης, αγάλματα πολλών άλλων θεοτήτων. Κάποιοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι κατά τους τελευταίους προϊσλαμικούς αιώνες αναπτύχθηκε κάποια μορφή αραβικού μονοθεϊσμού. Η επικοινωνία με τους χριστιανούς και τους Εβραίους φαίνεται ότι δημιούργησε ένα πλαίσιο, μέσα στο οποίο εμφανίστηκαν οι μονοθεϊστές χανίφες (hanīfes), οι οποίοι απέρριπταν την αρχαία λατρεία. Η λέξη «Ιλ» και «Ιλάχ», με την οποία δηλώνεται ο θεός στις σημιτικές γλώσσες, είναι πανταχού παρούσα. Χανίφες υπήρχαν και στο συγγενικό περιβάλλον του «προφήτη» Μωάμεθ.

Ένα στοιχείο που θα ενσωματωθεί στο Ισλάμ θα είναι η τελετουργική αποχή από κάποιες πράξεις καθώς και η νηστεία μια ορισμένη εποχή του χρόνου. Κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες στην Αραβική Χερσόνησο υπήρχαν δεκαπέντε χριστιανικές φυλές, καθώς και ομάδες ανάμικτων πληθυσμών χριστιανο-εβραϊκών πεποιθήσεων.

Το Ισλάμ έχει λάβει επιδράσεις από τρεις βασικές ρίζες: η προϊσλαμική αραβική θρησκεία, ο Ιουδαϊσμός και ο Χριστιανισμός. Από φιλοσοφικής πλευράς επηρεάστηκε τόσο από την Πλατωνική όσο και από την Αριστοτελική σκέψη. Σε νομικά θέματα, εκτός από την αραβική κληρονομιά, δέχθηκε επιδράσεις και από την ρωμαϊκή και βυζαντινή παράδοση.

Ο Ισλαμισμός είναι μια δογματική θρησκεία κατά το πρότυπο των άλλων δυο μεσογειακών θρησκειών του Χριστιανισμού και του Ιουδαϊσμού από τις οποίες εξάλλου δανείστηκε πολλά στοιχεία. Η θεολογία του Ισλαμισμού δεν διαφέρει και πολύ από εκείνη του Χριστιανισμού. Ο Θεός πιστεύεται ότι δημιούργησε ολόκληρο τον κόσμο και είναι ο οδηγός του σύμπαντος. Σε αντίθεση όμως με τον Χριστιανισμό, ο Ισλαμισμός δεν δέχεται την τριαδικότητα του Θεού αλλά προβάλλει την ενιαία και αδιάσπαστη οντότητα του. Κι εδώ συναντούμε τον Παράδεισο και την Κόλαση, την τιμωρία και την ανταμοιβή, την σωτηρία της ψυχής αλλά και τους αγγέλους που δημιούργησε ο ίδιος ο Θεός με εξέχουσες μορφές εκείνες του Μιχαήλ και του Γαβριήλ που μεταφέρουν τον λόγο του Θεού στον Μωάμεθ.

Ο Ισλαμισμός παρότι αποδέχεται τους προφήτες του Χριστιανισμού και του Ιουδαϊσμού όπως τον Αβραάμ, τον Μωυσή και τον Χριστό δεν αποδέχεται όμως αυτές τις ίδιες της θρησκείες, θεωρώντας πως η μια, μοναδική, αληθινή και αναλλοίωτη θρησκεία είναι αυτή του Ισλάμ. Στον Ισλαμισμό ο λόγος του θεού έχει την ιδιαιτερότητα ότι αποτελεί τον ένα και μοναδικό νόμο που πρέπει να διέπει την ανθρώπινη ύπαρξη και δραστηριότητα και που υπερβαίνει κάθε άλλο νόμο που προέρχεται από τον άνθρωπο.

Μωάμεθ - Ο πατέρας του Ισλαμισμού

Ο Μωάμεθ ή Μουχάμμαντ (Μοχάμαντ, Μοχάμεντ ή Μουχάμεντ, στην τουρκική Μουχάμμαιντ - Muhammed, στη λατινική Mahometus, στην αραβική مُحَمَّد), είναι ο διαμορφωτής της θρησκείας του Ισλάμ και θεμελιωτής της αραβικής αυτοκρατορίας. Θεωρείται από τους Μουσουλμάνους ότι υπήρξε ο τελευταίος προφήτης ο οποίος στάλθηκε για να καθοδηγήσει την ανθρωπότητα με το άγγελμα του Ισλάμ. Ο Μωάμεθ καθόρισε με το θρησκευτικό του μήνυμα και τις πολιτικές-κοινωνικές πρωτοβουλίες του την εξέλιξη του αραβικού κόσμου και επηρέασε την ανθρώπινη ιστορία. Σύμφωνα με το Ιερό Κοράνιο, ο Μωάμεθ είναι Προφήτης και Απόστολος του Θεού, «ο τελευταίος αγγελιοφόρος» του Θεού ο οποίος στάλθηκε για να απόσαφηνήσει τις Γραφές στους πιστούς. (Κοράνιο 2: 101• 5: 13-19• 9: 32-33).

Σύμφωνα με τους παραδοσιακούς μουσουλμάνους βιογράφους, γεννήθηκε περίπου το έτος 570 Κ.Χ. στη Μέκκα (Μακκά) και πέθανε στις 8 Ιουνίου 632 Κ.Χ. στη Μεδίνα (Μαντίνα)• και οι δυο αυτές πόλεις βρίσκονται στην περιοχή Χετζάζ της σημερινής Σαουδικής Αραβίας.

Κατά γράμμα, Μωάμεθ σημαίνει « ιδιαίτερα αξιύμνητος » στην αραβική γλώσσα. Όταν οι μουσουλμάνοι αναφέρουν το όνομα του Μωάμεθ προσθέτουν στο τέλος την φράση « η ειρήνη και ευλογία του Θεού ας είναι μαζί του » (σαλαλλάχου αλάϊχι οσα σαλάμ). Υπάρχουν μουσουλμάνοι που γιορτάζουν την γέννηση του Μωάμεθ, αλλά ο εορτασμός αυτός αποτελεί καινοτομία αντίθετη με την διδασκαλία του.

Είναι απαγορευμένη στο Ισλάμ η οποιαδήποτε απεικόνιση του Μωάμεθ.

Το πλήρες όνομα του Μωάμεθ, ήταν « Αμπού αλ Κασίμ Μουχάμαντ ιμπν Αμπντ Αλλάχ ιμπν Αμπντ αλ-Μουταλίμπ ιμπν Χασίμ ». Για τη ζωή και το έργο του ασχολήθηκαν πολλοί ιστορικοί όλων των εποχών και θρησκειών αλλά πολλά σημεία της ζωής και του έργου του δεν είναι τελείως εξακριβωμένα, γιατί ανάλογα της προελεύσεως των ιστορικών είτε μεγαλοποιήθηκαν και περιεβλήθησαν με μεγάλη αίγλη αν ήταν Άραβες, είτε διαστρεβλώθηκαν αν ήταν χριστιανοί, λόγω θρησκευτικού φανατισμού.

Ο Μωάμεθ κατάγονταν, κατά τους Άραβες ιστορικούς, από την ένδοξη και ιστορική οικογένεια των Κορειϊσιτών, η οποία είχε αποκτήσει μεγάλη δύναμη και πλούτο, επειδή της είχε ανατεθεί η φύλαξη του ιερού προσκυνήματος της Κάαβα στη Μέκκα.

Ο πατέρας του Μωάμεθ, Αμπνταλλά, πέθανε πριν τη γέννησή του αφήνοντάς του πέντε καμήλες και μία δούλη από την Αιθιοπία, την Μπαρακάτ, η οποία μετά τον θάνατο και της μητέρας του Αμινέ, ανέλαβε τη φροντίδα τού

6χρονου τότε Μωάμεθ, ως δεύτερη μητέρα μέχρι να τον παραδώσει στο παππού του, από τον πατέρα του, Αμπντέλ Μοτάλεμπ.

Μετά τον θάνατο του παππού του, ανέλαβε τη φροντίδα του ο θείος του, Αμπού Τάλεμπ, αδελφός του πατέρα του και συνδέθηκε με μεγάλη φιλία με τον γιο του Αλί, ο οποίος αργότερα θα είναι ένας από τους πρώτους και πλέον πιστούς οπαδούς του. Την εποχή εκείνη ο θείος του είχε αναλάβει τη φύλαξη της ιερής Καάβας. Ήταν τότε ο Μωάμεθ οκτώ ετών. Μαζί με τον θείο του, ακολουθούσε και ο Μωάμεθ τα καραβάνια, τα οποία έφερναν τα εμπορεύματα προς τη Γάζα ή τη Δαμασκό, τα τελευταία σημεία του δρόμου προς βορράν. Ο Μωάμεθ ήρθε στα πολλά εμπορικά ταξίδια του σε επαφή με τις μονοθεϊστικές διδασκαλίες των Ιουδαίων και των χριστιανών και άρχισε προοδευτικά να ασχολείται με θρησκευτικά θέματα. Σε ηλικία δώδεκα ετών η πνευματική του ανάπτυξη ήταν εξαιρετική, είχε ισχυρή μνήμη και τον χαρακτήριζε φιλομάθεια. Ανήσυχο πνεύμα όπως ήταν, απέκτησε ποικίλες γνώσεις από τις συζητήσεις με τους προσκυνητές της Καάβα και κυρίως από τους Πέρσες σοφούς της εποχής. Κατά τη μετάβασή του για εμπορικούς λόγους με το θείο του Αμπού στη Συρία απέσπασε το θαυμασμό νεστοριανού χριστιανού μοναχού, με τον οποίον είχε θρησκευτικές συζητήσεις επί της θέσεώς του εναντίον της ειδωλολατρίας με την οποίαν είχε ανατραφεί. Αυτή ήταν και η πρώτη του επαφή με τη χριστιανική θρησκεία.

Σε ηλικία είκοσι πέντε ετών (595) παντρεύτηκε τη σαραντάχρονη πλούσια χήρα Χαντίτζα, στην υπηρεσία της οποίας είχε προσληφθεί ως φύλακας καραβανιών και διαχειριστής των εμπορικών της υποθέσεων. Ήταν μεγαλύτερη του κατά 15 χρόνια και με παιδιά από δύο προηγούμενους γάμους της. Μαζί της απέκτησε οικονομική ανεξαρτησία και πολύτιμο σύμβουλο τον ανηψιό της Ουάρακα, εβραϊκής καταγωγής, που είχε προσχωρήσει στον Χριστιανισμό με μεταφυσικά και αστρολογικά ενδιαφέροντα. Κατά τα αραβικά ήθη, τα μικρότερα παιδιά της οικογένειας δεν κληρονομούσαν, και κατά συνέπεια, ο Μωάμεθ δεν είχε μερίδιο στην περιουσία του πατέρα του ή του παππού του. Με τον γάμο που έκανε όμως, απέκτησε αρκετά χρήματα για να ασχοληθεί με τις εμπορικές δραστηριότητες, τομέας στον οποίο είχε αρκετές ικανότητες. Με τη Χαντίτζα έζησε είκοσι χρόνια αποκτώντας τέσσερις κόρες και δύο γιους. Οι γιοι πέθαναν μικροί ενώ από τις κόρες του η Φατιμά (παντρεύτηκε τον εξάδελφό του Αλί) είναι η πιο γνωστή και σεβαστή κυρίως από τους Σίιτες.

Μέχρι τον θάνατο της Χαντίτζα, ο Μωάμεθ, δεν παντρεύτηκε άλλη γυναίκα, πράγμα που έκανε έναν μήνα μετά το θάνατο της, όταν επέλεξε για σύζυγό του την πολύ ωραία κορασίδα Αϊσά (ιερό σήμερα πρόσωπο του Ισλάμ), κόρη του πιστού οπαδού του Αμπού Μπέκερ, ηλικίας μόνο επτά ετών, την οποία παντρεύτηκε δύο χρόνια αργότερα, σύνηθες φαινόμενο για την εποχή εκείνη. Ο Μωάμεθ αγάπησε την Αϊσά με πάθος, όσο δεν αγάπησε άλλη σύζυγο σε όλη του τη ζωή (απέκτησε δεκαέξι συνολικά συζύγους). Η Αϊσά θα διαδραματίσει αργότερα σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της διαδοχής του Μωάμεθ (χαλίφηδες).

Άπαξ και η Αϊσά έγινε μέρος του νοικοκυριού του Μωάμεθ, έγινε και η προτιμώμενη σύζυγος, ακόμα και μετά από τους γάμους του με αρκετές άλλες γυναίκες. Μάλιστα, οι άλλες σύζυγοι του Μωάμεθ έπρεπε να τον εκλιπαρούν, για να τις περιποιείται το ίδιο με την Αϊσά (το Κοράνι διατάζει τους συζύγους να φέρονται ισότιμα σε όλες τις συζύγους τους, διαταγή που ο Μωάμεθ παραβίαζε ολοφάνερα. Φυσικά, το ίδιο εδάφιο απαγορεύει στους άνδρες να νυμφεύονται περισσότερες από τέσσερις γυναίκες, αλλά ο Μωάμεθ έλαβε μια «θεϊκή αποκάλυψη» που τον εξαιρούσε από αυτόν τον νόμο: «Μην με πληγώνετε, σε ό,τι αφορά την Αϊσά, αφού η Θεϊκή Αποκάλυψη δεν μου το υπέδειξε σε κανένα άλλο κρεβάτι, παρά μόνο σε εκείνο της Αϊσά»).

Ανήσυχη θρησκευτική φύση ο Μωάμεθ, φιλοσοφούσε πάνω σε προβλήματα της ζωής, της κοινωνίας, της αδικίας, της τελικής παγκόσμιας κρίσης και συχνά αποζητούσε τη μοναξιά των πολλών σπηλαίων στα όρη κοντά στην πόλη του, όπου καθόταν βυθισμένος σε περιουλλογή. Στο σπήλαιο του Χίρα, ο Μωάμεθ, σε ηλικία 40 ετών (610 μ.Χ.), οραματίστηκε τον άγγελο Γαβριήλ, που τον βεβαίωσε ότι θα ήταν «ο απεσταλμένος του Θεού». Στη συνέχεια, τον διέταξε να «απαγγείλει» κι έτσι άρχισε σταδιακά η αποκάλυψη του Κορανίου. Το όραμα αυτό, το ανακοίνωσε ο Μωάμεθ στον περίγυρό του. Οι αποκαλυπτικές εμπειρίες του Μωάμεθ καταγράφηκαν από συγγενικά του άτομα στο Κοράνι. Αρχικά πίστεψαν πολύ λίγοι στη διδασκαλία του Μωάμεθ. Συγχωρούσε την πολυγαμία σε μία κοινωνία όπου οι άντρες πέθαιναν νέοι και οι γυναίκες χρειάζονταν προστασία, ενώ ταυτόχρονα αναγνωρίζονταν περιουσιακά δικαιώματα σε γυναίκες. Στους πλούσιους όριζε ως σκοπό της ζωής τους το να μοιραστούν τα πλούτη τους με τους φτωχούς.

Το περιεχόμενο των κηρυγμάτων του, ενόχλησε ορισμένους και ο Μωάμεθ αναγκάστηκε το 622 μ.Χ. να εγκαταλείψει τη Μέκκα, μετά από

προειδοποίηση για μία συνωμοσία που θα έθετε σε κίνδυνο τη ζωή του. Με τους οπαδούς του πήγε στη Μεδίνα και αυτή η φυγή του έγινε θρύλος: το έτος της φυγής του ονομάστηκε Εγίρα και ορίστηκε ως το πρώτο έτος του ισλαμικού ημερολογίου ενώ το ταξίδι ονομάστηκε Χίτζρα (Hijrah=Εγίρα), δηλαδή μετανάστευση.

Στην Μεδίνα ο Μωάμεθ παρέμεινε για 8 χρόνια. Αντίθετα με τη Μέκκα, στη Μεδίνα απέκτησε ο Μωάμεθ θρησκευτικό και πολιτικό κύρος και δημιούργησε μεγάλο αριθμό οπαδών, με τη βοήθεια των οποίων άρχισε να διαδίδει στην Αραβική Χερσόνησο τη θρησκεία του Ισλάμ που διαμόρφωσε ο ίδιος, προσαρμόζοντας παλιές τελετουργικές συνήθειες των Αράβων. Η Γιαθρίμπ ή Μεδίνα έγινε «Μαντινάτ αλ Ναμπί», η «Πόλη του Προφήτη», όπου ίδρυσε το πρώτο ισλαμικό κράτος και καθορίζοντας παράλληλα τους νόμους της κοινότητάς του.

Το 630 επέστρεψε στη Μέκκα και μετά από μερικές αποτυχημένες προσπάθειες την κατέλαβε με τη βοήθεια των οπαδών του, και την ανακήρυξε σε ιερή πόλη, αφού εξαφάνισε τα είδωλα από την Κάαμπα, δείχνοντας παραδειγματική επιείκεια στους ηττημένους. Από εκείνη τη στιγμή ο Μωάμεθ έγινε γενικά αποδεκτός ως το τελευταίος Προφήτης του Αλλάχ και τα κηρύγματα του απομνημονεύτηκαν και καταγράφηκαν σταδιακά, αποτελώντας το Κοράνι που ως γραπτό κείμενο πήρε την τελική του μορφή κατά την περίοδο του τρίτου χαλίφη Οθμάν, περίπου από το 644 ως το 650 μ.Χ..

Το έτος 632, ο Μωάμεθ τέλεσε για πρώτη και μοναδική φορά στη ζωή του το «προσκύνημα» (χατζ) στον ιερό, για τους μουσουλμάνους, χώρο της Μέκκας. Είχε βεβαίως ήδη συμμετάσχει δύο φορές στο «μικρό προσκύνημα» (Ούμρα), αλλά ποτέ στο χατζ (το οποίο λαμβάνει χώρα κάθε χρόνο τον δωδέκατο ισλαμικό μήνα, Ντουλ-Χιτζά) καθώς, μολονότι το χατζ αποτελεί έναν από τους πέντε «στύλους» του Ισλάμ, έχει παγανιστική προέλευση και ήταν δύσκολο να εξισλαμιστεί. Τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή όμως -μόλις δέκα χρόνια ύστερα από την Εγίρα, δηλαδή τη μετανάστευση του Μωάμεθ από τη Μέκκα στη Μεδίνα το 622 και τη δημιουργία της ισλαμικής πολιτείας- ο Μωάμεθ είχε ήδη καταφέρει να ενώσει για πρώτη φορά στην ιστορία τους όλες τις νομαδικές φυλές της Αραβικής χερσονήσου κάτω από τη σημαία του Ισλάμ. Έτσι, σίγουρος πια για την επιτυχία της αποστολής του, αποφάσισε να τελέσει το «αποχαιρετιστήριο προσκύνημα», όπως είναι γνωστό στη μουσουλμανική παράδοση, ουσιαστικά θεσμοθετώντας τις τελετουργίες που

ακολουθούνται ως σήμερα. Ως μέρος αυτού του προσκυνήματος ο Μωάμεθ εκφώνησε και τον παρακάτω διάσημο λόγο, γνωστό ως το «Τελευταίο κήρυγμα», σε ένα ακροατήριο αρκετών χιλιάδων, στην κοιλάδα Ουρανά του όρους Αραφάτ στη Μέκκα. Η ομιλία αυτή είναι αξιοπρόσεκτη για την αμεσότητα και καθαρότητα του μηνύματός της καθώς εμπεριέχει τόσο την ουσία του Ισλάμ ως νέας θρησκείας όσο και συμβουλές για το πώς πρέπει να πορευθεί η νεοσύστατη ισλαμική κοινότητα (Ούμα) μετά τον θάνατο του Μωάμεθ. Η ομιλία δίνει έμφαση στην αλληλεγγύη που πρέπει να επικρατεί στους κόλπους της κοινότητας των μουσουλμάνων: «Μάθετε ότι κάθε μουσουλμάνος είναι αδελφός κάθε άλλου μουσουλμάνου και ότι οι μουσουλμάνοι συνιστούν μια αδελφότητα». Ήταν αυτή ακριβώς η νέα αλληλεγγύη της Ούμα (υπερέβαινε την αλληλεγγύη την οποία είχε κάθε ξεχωριστή αραβική φυλή) η οποία άνοιξε τον δρόμο για το πιο εντυπωσιακό ιστορικό επίτευγμα του Ισλάμ: τη δημιουργία, σε λιγότερο από 50 χρόνια, μιας τεράστιας αυτοκρατορίας η οποία εκτεινόταν από τα βόρεια της Κεντρικής Ασίας ως τον Ατλαντικό ωκεανό.

Όλη η δόξα ανήκει στον Αλλάχ, για αυτό Τον δοξάζουμε και ζητούμε τη συγχώρεσή Του και προσβλέπουμε σε Αυτόν. Ζητούμε καταφύγιο στον Αλλάχ από τον κακό εαυτό μας και τις κακές συνέπειες των πράξεών μας. Εκείνον τον οποίο οδηγεί ορθώς ο Αλλάχ δεν υπάρχει κανένας να τον οδηγήσει σε σφάλμα.

Μαρτυρώ ότι δεν υπάρχει θεός παρά ο Αλλάχ, ο Ένας, ο Μοναδικός. Δική Του είναι η απόλυτη εξουσία και σε Αυτόν ανήκει όλη η δόξα. Αυτός δωρίζει τη ζωή και προκαλεί τον θάνατο και είναι κυρίαρχος των πάντων.

Μαρτυρώ ότι δεν υπάρχει θεός παρά ο Αλλάχ, ο Ένας. Εκπλήρωσε την υπόσχεσή Του και δώρισε τη νίκη στον δούλο Του και Αυτός μόνος κατατρόπωσε τους εχθρούς του Ισλάμ.

Ω Άνθρωποι! Ακούστε με προσεκτικά αφού δεν ξέρω αν θα είμαι ξανά μαζί σας ύστερα από αυτόν τον χρόνο. Για αυτό ακούστε προσεκτικά ό,τι λέω και μεταφέρετε αυτά τα λόγια σε αυτούς που δεν μπόρεσαν να είναι παρόντες εδώ σήμερα.

Ω Άνθρωποι! Όπως ακριβώς θεωρείτε αυτόν τον μήνα, αυτή την ημέρα, αυτή την πόλη ιερή, έτσι να θεωρείτε και τη ζωή και την περιουσία κάθε μουσουλμάνου ιερό αγαθό. Επιστρέψτε τα αγαθά που σας έχουν εμπιστευθεί στους νόμιμους κατόχους τους. Μη βλάπτετε κανέναν για να μη σας βλάψει

κανένας. Να θυμάστε ότι πράγματι θα συναντήσετε τον Κύριό σας και ότι πράγματι Αυτός θα κρίνει τις πράξεις σας.

Ο Αλλάχ σας έχει απαγορέψει να παίρνετε τόκο, επομένως καταργούνται εφεξής όλες οι χρηματικές υποχρεώσεις που σχετίζονται με τόκους. Το κεφάλαιό σας μπορείτε να το κρατήσετε. Δεν θα προκαλέσετε ούτε θα υποφέρετε οποιαδήποτε αδικία. Ο Αλλάχ έχει αποφασίσει ότι δεν θα υπάρχει τόκος και ότι όλος ο οφειλόμενος τόκος στον Αμπάς ιμπν Αμπντ αλ-Μουτάλιμπ (σ.σ.: θεός του Μωάμεθ) θα καταργηθεί.

Κάθε δικαίωμα που πηγάζει από ανθρωποκτονία στις προϊσλαμικές μέρες καταργείται εφεξής και το πρώτο τέτοιο δικαίωμα που καταργώ είναι αυτό που πηγάζει από τον φόνο του Ραμπιά ιμπν αλ-Χαριθία.

Ω Άνθρωποι! Οι άπιστοι μπερδεύουν το ημερολόγιο έτσι ώστε να καταστήσουν επιτρεπτό αυτό που ο Θεός απαγόρευσε και να απαγορέψουν αυτό που ο Θεός κατέστησε επιτρεπτό. Με τον Θεό οι μήνες είναι δώδεκα τον αριθμό. Τέσσερις από αυτούς είναι άγιοι, από τους οποίους τρεις είναι συνεχόμενοι και ένας βρίσκεται μόνος του μεταξύ των μηνών Τζουμάντα και Σαμπάν (σ.σ.: αντίστοιχα ο έκτος και ο όγδοος ισλαμικός μήνας).

Προφυλαχθείτε από τον Σατανά για την ασφάλεια της θρησκείας σας. Εχει χάσει κάθε ελπίδα ότι θα μπορέσει να σας οδηγήσει σε σφάλμα σε μεγάλα πράγματα, για αυτό προφυλαχθείτε από το να τον ακολουθήσετε σε μικρά πράγματα.

Ω Άνθρωποι! Είναι αλήθεια ότι έχετε κάποια δικαιώματα σχετικά με τις γυναίκες σας αλλά εξίσου και αυτές έχουν δικαιώματα πάνω σας. Να θυμάστε ότι τις έχετε πάρει ως γυναίκες σας με την εμπιστοσύνη και την άδεια του Αλλάχ. Αν συμμορφώνονται με το δικαίωμά σας, τότε σε αυτές ανήκει το δικαίωμα της τροφής και του ρουχισμού. Να φέρεστε στις γυναίκες σας καλά και να είστε ευγενικοί μαζί τους διότι είναι οι σύντροφοί σας και οι αφοσιωμένες βοηθοί σας. Και είναι δικαίωμά σας να μη γίνονται φίλες με όποιους δεν εγκρίνετε, όπως και να μην είναι ποτέ άσεμνες.

Ω Άνθρωποι! Ακούστε με με θέρμη, να λατρεύετε τον Θεό, να λέτε τις πέντε καθημερινές σας προσευχές, να νηστεύετε κατά τη διάρκεια του μηνός του Ραμαζανιού (σ.σ.: ο ένατος ισλαμικός μήνας) και να δίνετε τον πλούτο σας σε Ζακάτ (σ.σ.: νομικώς καθορισμένη «ελεημοσύνη» για τις ανάγκες των φτωχών της ισλαμικής κοινότητας, ένας από τους πέντε «στύλους» του Ισλάμ). Να κάνετε το Χατζαν έχετε την οικονομική δυνατότητα.

Όλη η ανθρωπότητα είναι από τον Αδάμ και την Εύα, ένας Άραβας δεν είναι ανώτερος από έναν μη Άραβα ούτε ένας μη Άραβας είναι ανώτερος από έναν Άραβα. Επίσης ένας λευκός δεν είναι ανώτερος από έναν μαύρο ούτε ένας μαύρος είναι ανώτερος από έναν λευκό, παρά μόνο λόγω ευσέβειας και καλών πράξεων. Μάθετε ότι κάθε μουσουλμάνος είναι αδελφός κάθε άλλου μουσουλμάνου και ότι οι μουσουλμάνοι συνιστούν μια αδελφότητα. Τίποτε το οποίο ανήκει σε έναν μουσουλμάνο δεν θα είναι νόμιμο για κάποιον άλλον μουσουλμάνο εκτός αν έχει δοθεί ελεύθερα και πρόθυμα.

Επομένως μην αδικείτε τον εαυτό σας. Θυμηθείτε ότι μια μέρα θα συναντήσετε τον Αλλάχ και θα λογοδοτήσετε για τις πράξεις σας. Για αυτό προσέξτε να μη βγείτε από τον ενάρετο δρόμο αφότου έχω φύγει.

Ω Άνθρωποι! Κανένας Προφήτης ή Απόστολος δεν θα έρθει ύστερα από μένα και καμία καινούργια θρησκεία δεν θα γεννηθεί. Ω Άνθρωποι! Συνεπώς κρίνετε καλά και κατανοήστε τα λόγια που σας μεταφέρω. Αφήνω πίσω μου δύο πράγματα, το Κοράνι και τη Σούνα μου (σ.σ.: παράδοση των όσων είπαν και έπραξαν ο Μωάμεθ και τα μέλη της πρώτης ισλαμικής κοινότητας), και αν τα ακολουθήσετε αυτά δεν θα σφάλετε ποτέ.

Όλοι αυτοί που με ακούνε θα μεταβιβάσουν τα λόγια μου σε άλλους και αυτοί πάλι σε άλλους• και είθε οι τελευταίοι να καταλάβουν τα λόγια μου καλύτερα από εκείνους που με ακούνε κατευθείαν.

Ω Αλλάχ, ας είσαι μάρτυς μου ότι μετέφερα το μήνυμά Σου στον λαό Σου. Ω Αλλάχ, ας είσαι μάρτυς μου ότι μετέφερα το μήνυμά Σου στον λαό Σου. Ω Αλλάχ, ας είσαι μάρτυς μου ότι μετέφερα το μήνυμά Σου στον λαό Σου.

Ο Μωάμεθ έζησε στη Μέκκα καθοδηγώντας την κοινότητά του πνευματικά αλλά και σε επίγεια ζητήματα μέχρι το τέλος της ζωής του, έως ότου πέθανε στην αγκαλιά τής Αϊσά...

Το ιερό Κοράνιο

Το Κοράνιο είναι το θεμέλιο πάνω στο οποίο στηρίζεται το Ισλάμ και είναι το αντίγραφο ενός ουράνιου πρωτότυπου. Στους ανθρώπους κυκλοφορεί απλά ένα αντίγραφό του. Το πρωτότυπο αυτό βρίσκεται πάντοτε μπροστά στον Θεό. Έχει την ίδια θέση που έχει στον Χριστιανισμό ο Ιησούς ως προαιώνιος Λόγος του Θεού.

Είναι βιβλίο που διαιρείται σε 114 κεφάλαια. Κάθε κεφάλαιο ονομάζεται «σούρα» και αποτελείται από 3 έως 286 στίχους και κάθε στίχος μπορεί να αποτελείται από 2 έως 10.000 λέξεις. Στο αραβικό πρωτότυπο οι σούρες, είναι γνωστές με τα ονόματα που φέρουν π.χ. αλ-Φατίχα (Η Έναρξη), αλ-Μπάκαρα (Η Αγγελάδα), κλπ. αλλά στην εποχή μας επικρατεί ο αριθμητικός προσδιορισμός των κεφαλαίων.

Η γλώσσα και το αλφάβητο του Κορανίου, θεωρούνται επίσης ιερά και θεόπνευστα. Η «σαχάντα» (shahadah) αποτελεί το μουσουλμανικό σύμβολο της πίστης: «Δεν υπάρχει άλλος θεός εκτός από τον Αλλάχ και ο Μωάμεθ είναι ο προφήτης του». Η διδασκαλία του Μωάμεθ θεωρείται ως η απόλυτη ολοκλήρωση. Ο σείχη Χαϊρί που αφοσιώθηκε στη διάδοση του Ισλάμ στη Δύση γράφει: «Δεν θα υπάρξει αλλαγή μετά τον Μωάμεθ, επειδή δεν μπορεί να υπάρξει περαιτέρω βελτίωση των όσων του αποκαλύφθηκαν, γιατί έχουν εφαρμογή και μπορούν να χρησιμοποιηθούν πάντοτε, από όλους και σε κάθε **περίσταση**».

Τα Χαντίθ

Τα Χαντίθ είναι η παράδοση γύρω από την συμπεριφορά και τη σοφία του Μωάμεθ, που καθορίστηκαν μεταδιδόμενα από στόμα σε στόμα από αυτόπτες μάρτυρες κυρίως της πρώτης αλλά και της δεύτερης και της τρίτης Ισλαμικής γενιάς.

Δεν θεωρούνται όλα τα Χαντίθ έγκυρα από τους θεολόγους-νομοδιδάσκαλους του Ισλάμ. Υπάρχουν πολλές συλλογές Χαντίθ και έχει αναπτυχθεί ολόκληρη επιστήμη ώστε να εξακριβωθεί ποια Χαντιθ θεωρούνται αυθεντικά. Οι δύο κλασικές συλλογές είναι οι «Σαχίχ» του al-Bukhari και του Muslim. Οι συλλογές αυτές ονομάζονται «οι δυο γνήσιες» (al-sahihah) και περιέχουν αφηγήσεις δογματικού, ηθικού και ιστορικού ενδιαφέροντος. Οι Σιίτες έχουν τα δικά τους Χαντίθ τα οποία αποδίδουν στην οικογένεια του Αλή.

Ενώ το Κοράνιο είναι ο λόγος του Θεού, τα Χαντίθ θεωρούνται «ο λόγος του Μωάμεθ».

Η εξάπλωση του Ισλάμ

Μετά τον θάνατο του Μωάμεθ, το 632 μ.Χ., προέκυψε πρόβλημα στην καθοδήγηση των πιστών του Μωάμεθ. Αρσενικό διάδοχο δεν άφησε διότι οι γιοι του πέθαναν μικροί σε ηλικία. Έτσι, η τρίτη σύζυγός του, η Αϊσά, έχρισε διάδοχο τον πατέρα της Αμπού Μπακρ, ο οποίος είναι και ο πρώτος χαλίφης του Ισλαμισμού. Ο δεύτερος χαλίφης ήταν ο πατέρας της συζύγου του Χάφσα, Ομάρ. Μετά από αυτόν, τη διοίκηση ανέλαβε ο Οσμάν, ο τρίτος χαλίφης, που ήταν γαμπρός του Μωάμεθ καθώς είχε νυμφευθεί δύο κόρες του. Η Αϊσά συγκρούστηκε πολλές φορές με τους συγγενείς του Προφήτη. Στο στόχαστρό της βρισκόταν σχεδόν πάντα ο Αλί, ο πρώτος εξάδελφος του Μωάμεθ και σύζυγος της πρώτης του κόρης, της Φατιμά, με τον οποίο συγκρούστηκε πολλές φορές και ορισμένες ακόμη και ενόπλιως. Μια από τις πλέον γνωστές και ιστορικές μάχες ήταν αυτή της Καρμπάλα. Οι μάχες δεν ήταν τυχαίες διότι τα παιδιά του Αλί ήταν γνήσιοι απόγονοι του Μωάμεθ και ο ίδιος ήταν ο εκλεκτός του Προφήτη. Όλη η διάδοση του Ισλάμ στηρίζεται σ' αυτή την οικογένεια με τα δεκάδες παιδιά, εγγόνια, εξαδέλφια και πεθερικά.

Ο Ισλαμισμός εξέφρασε παράλληλα και τον πρώιμο αραβικό εθνικισμό. Η κοινωνική ανάγκη ενοποίησης των αραβικών φυλών σε έναν κράτος διευκόλυνε αποφασιστικά την επικράτηση του Ισλάμ. Ο Μπέρναρντ Λιούις στην εξαιρετική μελέτη του για την ιστορία των Αράβων γράφει: «Ο Μωάμεθ αφύπνισε και επανακατηύθυνε τις υπολανθάνουσες δυνάμεις της αραβικής εθνικής αναβίωσης και επέκτασης».

Η ανάπτυξη του Ισλάμ υπήρξε ραγδαία. Το πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο που προϋπήρχε είχε ως κύρια χαρακτηριστικά τη χριστιανική βυζαντινή παρουσία, κυρίως ελληνόφωνη, και τη ζωροαστρική περσική. Στην ισλαμική θρησκεία, ειδικά στην ορθόδοξη σουνιτική εκδοχή του, ο ανώτατος λειτουργός είναι ο χαλίφης. Οι χαλίφηδες, οι πολεμιστές της νέας θρησκείας, κατάκτησαν ταχύτατα τη Συρία, τη Μεσοποταμία (το σημερινό Ιράκ) και την Αίγυπτο. Η πλειονότητα του χριστιανικού πληθυσμού που μιλούσε διάφορες ντόπιες γλώσσες (σημιτικές διαλέκτους και αιγυπτιακά) ή ελληνικά, εξισλαμίστηκε και εξαραβίστηκε. Η Ιερουσαλήμ κατακτήθηκε από τους Άραβες το 638 μ.χ. Μέχρι τότε ήταν μια κλασική χριστιανική πολιτεία, που κατοικούνταν κυρίως από Έλληνες και Σύριους (Μελχίτες). Ο κατακτητής χαλίφης Ουμάρ υπήρξε ανεκτικός και δίκαιος, με αποτέλεσμα η πόλη να διατηρήσει τον πολυεθνοτικό και πολυθρησκευτικό της χαρακτήρα. Κατά το διάστημα 634-646 μ.χ. όλα τα ελληνιστικά κέντρα της Μέσης Ανατολής είχαν

καταληφθεί (Δαμασκός, Αντιόχεια, Έδεσσα [Ούρφα], Γάζα, Ιερουσαλήμ, Αλεξάνδρεια). Το Ισλάμ κατέλαβε πολλές περιοχές της Νότιας Ευρώπης, όπως την Κρήτη, τη Μάλτα, τη Σαρδηνία, και τη Σικελία.

Διακόσια χρόνια μετά το θάνατο του Μωάμεθ, το Ισλάμ είχε κατακτήσει μια τεράστια περιοχή που εκτεινόταν από την Ισπανία μέχρι τη βόρεια Ινδία. Η κατάκτηση της Ισπανίας άρχισε το 711 μ.χ. Η συνεργασία Αράβων και Βερβερίνων -οι οποίοι είχαν εξισλαμιστεί ομαδικά και είχαν αποδεχτεί την αραβική ανωτερότητα- βοήθησε αποφασιστικά για να επιτευχθεί η ισλαμική κυριαρχία στην Ισπανία. Το 732 ο μουσουλμανικός αραβικός στρατός πέρασε τα Πυρηναία. Στο Πουατιέ σταμάτησε η προέλασή τους, νικημένοι σε μια αποφασιστική μάχη από τον Κάρολο Μαρτέλ. Για επτακόσια χρόνια, οι Άραβες θα έχουν υπό την κυριαρχία τους την Ισπανία. Το 1492, οι χριστιανικές δυνάμεις κατέλαβαν την Γρανάδα. Οι τελευταίοι Μουσουλμάνοι εκδιώχθηκαν από την Ισπανία την περίοδο 1639-41.

Η μουσουλμανική επέκταση θα περιλάβει πολλές περιοχές στην Ανατολή. Έφτασε μέχρι τη Σουμάτρα και την Ιάβα, τη Χερσόνησο της Μαλαισίας και τμήματα των Φιλιππίνων. Συμπεριέλαβε επίσης περιοχές, όπως η Κεντρική Ασία και η Δυτική Κίνα (το σημερινό Ξιάν γκιγκ). Η προσχώρηση των Περσών στο νέο θρησκευτικό δόγμα έδωσε μεγάλη ώθηση στο ισλαμικό ρεύμα, σπάζοντας το αραβικό μονοπώλιο. Οι ειδωλολάτρες Πέρσες υπέστησαν μεγάλες διώξεις από το Ισλάμ. Πιθανότατα, η βίαιη αντιμετώπιση να ώθησε τους Πέρσες στο μαζικό εξισλαμισμό τους.

Με την επέκταση του Ισλάμ, οι χαλίφες υιοθέτησαν πολλές από τις νοοτροπίες και τις δομές διακυβέρνησης των βυζαντινών. Το χαλιφάτο καταργήθηκε οριστικά από τον Μουσταφά Κεμάλ Πασά (τον επονομασθέντα Ατατούρκ) στις 3 Μαρτίου 1924. Η σύγκρουση με το Ισλάμ υπήρξε στρατηγική επιλογή του τουρκικού εθνικισμού.

Σήμερα, το Ισλάμ έχει επικρατήσει σε ολόκληρη τη ζώνη που εκτείνεται από τον Βόλγα προς βορά, μέχρι τη Μαδαγασκάρη προς νότο, και από το Καράτσι του Πακιστάν ανατολικά, μέχρι το Ντακάρ της Σενεγάλης δυτικά. Ανατολικότερα, αποτελεί κύρια θρησκεία στο Μπανγκλαντές, στη Μαλαισία και την Ινδονησία. Σήμερα, το Ισλάμ έχει περισσότερους από 1 δισεκατομμύριο πιστούς και είναι η πιο γρήγορα αυξανόμενη πίστη στον κόσμο.

Ο Χριστός στο Κοράνι

Ο Χριστιανισμός και ο Χριστός αναφέρονται σε 15 κεφάλαια του Κορανίου. Στόχος των αναφορών είναι ο τονισμός της διαφοράς της νέας θρησκείας με τη χριστιανοσύνη της Αραβικής Χερσονήσου. Ο Χριστός -ο οποίος αποκαλείται Ισά Ιμπν Μαριάμ (Ιησούς γιος της Μαρίας)- θεωρείται θνητός προφήτης (4: 169, 5: 19, 9: 30), πρόδρομος του Μωάμεθ, «απεσταλμένος που περιμένει τον απεσταλμένο», που ήρθε στον κόσμο με τρόπο υπερφυσικό από την «παρθένο Μαρία», ως δούλος του Αλλάχ (19: 30), προφήτεψε από την βρεφική ηλικία (19: 31-34) και έκανε πολλά θαύματα (3: 43, 5: 109-115). Βασικό στοιχείο της κορανικής αντιχριστιανικής προσέγγισης είναι η σφοδρή κριτική του δόγματος της Αγίας Τριάδας. Σύμφωνα με το Ισλάμ, ο Ιησούς δεν σταυρώθηκε και δεν αναστήθηκε, αλλά οι αντίπαλοί του σκότωσαν κάποιον που του έμοιαζε ενώ ο Ιησούς επέστρεψε στον Θεό. Το Κοράνιο αναφέρεται με σεβασμό στην Μαρία (21: 91, 5: 99, 3: 37). Δεν την δέχονται όμως ως Θεοτόκο, αλλά ως μητέρα του Μεσσία. Την προσφωνούν «Δέσποινά μας, κυρία μας Μαριάμ».

Τα θεμέλια της πίστης

1. Απόλυτη μοναδικότητα, υπερβατικότητα και απρόσωπο του Αλλάχ. Στην ισλαμική θεολογία χρησιμοποιούνται για τον Θεό 99 ονόματα, τα οποία εκφράζουν διάφορες όψεις του μεγαλείου της υπάρξεώς του. Για παράδειγμα, αποκαλείται ο Άγιος, ο Πρώτος, ο Έσχατος, ο Δημιουργός, ο Ακούων, ο Βλέπων, ο Ισχυρός, ο Πλούσιος, ο Σοφός, ο Ελεήμων, ο Συγχωρών, ο Αγαπητός, η Δικαιοσύνη, η Αλήθεια κ.λ.π. Η γνώση για τον Θεό δεν μπορεί να είναι ποτέ πλήρης και έτσι το εκατοστό θείο όνομα του Θεού το αγνοούμε. Το Κοράνιο επιμένει με πάθος στη μοναδικότητα του Αλλάχ, την παντοδυναμία του και την παντοκρατορία του. «Είς εστίν ο Θεός ημών και ουδείς έτερος υπάρχει. Είναι οικτίρμων και ελεήμων» (2:158). Αυτός δημιούργησε τον κόσμο (2:27, 41:9-12) και προνοεί συνεχώς για το σύμπαν. Έπλασε τον άνθρωπο, εμφύσησε στον Αδάμ το πνεύμα του (32:9) και τον δίδαξε με τα ονόματα των ζώων και των πραγμάτων (32:13,29).

2. Η πίστη στη ύπαρξη των αγγέλων. Αυτοί δημιουργήθηκαν από το φως και είναι εκτελεστές των διαταγών του Θεού. Με θεϊκή εντολή, ο άγγελος Γαβριήλ μετέφερε από τον ουρανό στη γη το Κοράνιο και το υπαγόρευσε στον Μωάμεθ. Στο Ισλάμ υπάρχει έντονη η παρουσία και η δράση του Διαβόλου. Ονομάζεται Ιμπλίσ (Iblis) ή Σαϊτάν (Shaitan) και σκοπός του είναι η ακύρωση του λόγου του Θεού.

Στην κατηγορία των πνευμάτων ανήκουν και τα Τζίν (Jinn). Υπάρχουν τα καλά τζιν, που πιστεύουν στο Κοράνιο αλλά υπάρχουν και τα κακά Τζιν, «που έκλεψαν τα μυστικά του ουρανού γι αυτό λιθοβολήθηκαν με θραύσματα αστέρων και κύλησαν στην άβυσσο».

3. Η πίστη στα βιβλία που αποκάλυψε ο Θεός στην ανθρωπότητα, ορισμένα από τα οποία είναι ο Νόμος, ή αλλιώς Τορά, οι Ψαλμοί και τα Ευαγγέλια. Τελευταίο βιβλίο που αποκαλύφθηκε είναι το Ιερό Κοράνιο. Γενικά οι μουσουλμάνοι πιστεύουν ότι τα αρχικά βιβλία που αποκάλυψε ο Θεός αλλοιώθηκαν με την πάροδο των χρόνων. Μόνο το Κοράνιο έμεινε αναλλοίωτο.

4. Η πίστη στους προφήτες. Στο Κοράνιο αναφέρονται 26 ονόματα προφητών. Στη Χαντίθ αναφέρεται ότι ο αριθμός των προφητών είναι περίπου 124.000. Σαν προφήτες αναφέρονται ο Νώε, ο Αβραάμ που σημαίνει «φίλος του Θεού», ο Μωυσής, ο Μεσσίας Ιησούς, «απόστολος του Θεού και λόγος αυτού (4:169) και τέλος ο Μωάμεθ, «απόστολος του Θεού και η σφραγίς πάντων των προφητών» (33:40). Σαν προφήτης επίσης θεωρείται από ορισμένους και ο Δούλ Καρνέιν (στο Κοράνιο δεν γίνεται ξεκάθαρη αναφορά αν πρόκειται για προφήτη), ο οποίος κατά την επικρατέστερη άποψη είναι ο Μέγας Αλέξανδρος (18:82).

5. Τα βιβλία των προφητών. Ανάμεσα στα βιβλία των προφητών αναγνωρίζονται η Πεντάτευχος η οποία αποκαλύφθηκε στον Μωυσή, οι Ψαλμοί στον Δαβίδ και τα Ευαγγέλια στον Ιησού (5:50). Η Αγία Γραφή θεωρείται αλλοιωμένη.

6. Η πίστη στην ανάσταση των νεκρών. Είναι η τελική, η έσχατη κρίση, όπου οι δίκαιοι θα κριθούν και θα ανταμειφθούν με τον αιώνιο παράδεισο και οι άδικοι θα σταλούν στην κόλαση.

7. Η πίστη στο πεπρωμένο (qadar), το οποίο μόνο ο Θεός γνωρίζει.

Οι θρησκευτικές υποχρεώσεις των μουσουλμάνων

Κάθε μουσουλμάνος έχει 5 υποχρεώσεις στην ζωή του: τους «Πέντε Στύλους της Τήρησης». Αυτοί είναι οι εξής, όπως περιγράφονται στο Κοράνιο:

1. Η ομολογία της πίστης, «σαχάντα», ότι δηλαδή «Δεν υπάρχει άλλος θεός εκτός από τον Θεό (αραβικά Αλλάχ)• ο Μωάμεθ είναι ο προφήτης (ή αγγελιοφόρος) του Θεού» (Σούρα 33:40).

2. Η προσευχή, «σαλάτ» (ή σαλάχ), η οποία πρέπει να γίνεται πέντε φορές την ημέρα κατά προτίμηση στο τζαμί κοιτάζοντας προς τη Μέκκα (κίμπλα) (η δεύτερη προσευχή της Παρασκευής πρέπει να γίνεται στο τζαμί) (Σούρα 2:144). Επαναλαμβάνεται πέντε φορές την ημέρα με τρόπο τελετουργικό. Το πρωί μεταξύ χαραυγής και ανατολής του ήλιου, το μεσημέρι, γύρω στις 3 το απόγευμα, μετά την δύση του ήλιου, και το βράδυ όταν είναι σκοτάδι. Το Κοράνιο αναφέρει μόνο τρεις υποχρεωτικές προσευχές τονίζοντας κυρίως την μεσημβρινή προσευχή. Στη Χαντίθ όμως ξεκαθαρίζεται ο αριθμός των προσευχών και η χρονική στιγμή που πραγματοποιούνται.

3. Η ελεημοσύνη, «ζακάτ», υποχρέωση δηλαδή να δίνει κανείς ένα ποσοστό του εισοδήματός του και της αξίας κάποιας ιδιοκτησίας. Δίνοντάς το, συμβάλλει στον εξαγνισμό της υπόλοιπης περιουσίας του (Σούρα 24:56).

4. Η νηστεία, «σάουμ». Κατά τη διάρκεια του Ραμαντάν (Ραμαζανιού), του 9ου μήνα του ισλαμικού ημερολογίου, απαγορεύεται το φαγητό, το ποτό και το κάπνισμα καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας (Σούρα 2:180-182).

5. Η ιερή αποδημία ή προσκύνημα, «χατζ», στη Μέκκα. Κάθε πιστός τουλάχιστον μια φορά στη ζωή του θα πρέπει να επισκεφθεί τους ιερούς τόπους του Ισλάμ «αν μπορεί να αντεπεξέλθει στα έξοδα», τον 12ο μήνα του ισλαμικού ημερολογίου και αν μπορεί να εξασφαλίσει την διαβίωση της οικογένειάς του κατά την απουσία του (Σούρα 3:87).

«Τζιχάντ» και βασικές θεωρήσεις του Ισλαμισμού

Στους πέντε αυτούς πυλώνες οι χαριζίτες μουσουλμάνοι πρόσθεσαν έναν ακόμα, την «τζιχάντ». Η τζιχάντ είναι από τους πιο παρεξηγημένους όρους του Ισλάμ. Στο δυτικό κόσμο έχει επικρατήσει να τον αποδίδουμε ως «ιερό πόλεμο», και πιστεύουμε ότι έτσι επιβεβαιώνεται η (υποτιθέμενη) μισαλλοδοξία των μουσουλμάνων. Το εξωθρησκευτικό ωστόσο νόημα της λέξης είναι «πάλη» και «προσπάθεια». Υπάρχουν άλλες λέξεις που σημαίνουν τον πόλεμο. Θα ήταν λοιπόν ακριβέστερο να μιλάμε για «ιερή πάλη».

Τζιχάντ είναι η συνεχής προσπάθεια που πρέπει να καταβάλλει ο πιστός προς όφελος της κοινότητάς του αλλά και για την προστασία της πίστης του απέναντι σε οποιονδήποτε εχθρό, υλικό ή άυλο, εξωτερικό ή εσωτερικό. Η τζιχάντ, η οποία υπό συγκεκριμένες συνθήκες μπορεί να εκφραστεί και ως πραγματικός πόλεμος (στην περίπτωση άμυνας των πιστών απέναντι σε κάποιον εισβολέα, ας πούμε), επιτρέπει και τη χρήση βίας αλλά με πολύ συγκεκριμένους και αυστηρούς περιορισμούς: απαγορεύεται στον πιστό να

βλάψει αθώους και επιβάλλεται η αποδοχή οποιασδήποτε ειρηνευτικής χειρονομίας από την πλευρά του «εχθρού».

Τζιχάντ χαρακτηρίστηκε η άμυνα των μουσουλμάνων κατά των Ευρωπαίων την εποχή των Σταυροφοριών, εξ ου και η ταύτιση του όρου με την πολεμική του εκδοχή. Οι πόλεμοι τους οποίους ήταν αναγκασμένος να διεξαγάγει ο Μωάμεθ ήταν αμυντικοί και ξεκινούσαν πάντα από τους αντιπάλους.

Στο Ισλάμ ακόμα κι ο πόλεμος διέπεται από ηθικούς κανόνες και δεσμεύσεις. Έτσι, ο Μωάμεθ κατά την είσοδο του στη Μέκκα έδωσε εντολή στους μουσουλμάνους να μην αρχίζουν ποτέ πόλεμο, αν δεν προκληθούν πρώτοι, να μην σκοτώνουν γυναικόπαιδα, γέρους, μοναχούς, φελάχους, εμπόρους, να μην γίνονται λεηλασίες (σπίτια, δέντρα κλπ.), να μην σκοτώνουν τραυματίες, να μην καταδιώκουν λιποτάκτες, να μην σκοτώνουν ομήρους και να θεωρούν απαραβίαστες τις κλειστές πόρτες των σπιτιών: «Να πολεμάτε για χάρη του όσους σας πολεμούν, αλλά μην επιτίθεστε ποτέ πρώτοι. Ο Αλλάχ δεν αγαπά τους άδικους» (Σούρατ ελ Μπάκαρα «Η Αγελάδα» 190).

Το Κοράνι αναγνωρίζει τέσσερις τρόπους τζιχάντ: με την καρδιά, τη γλώσσα, το χέρι και το σπαθί. Από αυτούς ο τέταρτος είναι ο σπανιότερος και ο πρώτος ο πιο δύσκολος. Τα ιερά κείμενα του Ισλάμ αναφέρουν ότι όταν ο Μωάμεθ επέστρεψε από μια μάχη είπε: «Γυρίσαμε σήμερα από τη μικρή τζιχάντ. Πρέπει τώρα να στραφούμε στη μεγάλη τζιχάντ». Με αυτό εννοούσε ότι από τον πόλεμο κατά των εχθρών, που είναι εύκολος, οι πιστοί θα πρέπει τώρα στραφούν στη δύσκολη πάλη για τη βελτίωση του εαυτού τους.

Στην περίπτωση ένοπλου αγώνα εναντίον οποιουδήποτε εχθρού, οι μόνοι που μπορούν να τον χαρακτηρίσουν τζιχάντ είναι οι θρησκευτικοί ηγέτες. Αυτοί θα κρίνουν αν βρίσκονται σε πραγματικό κίνδυνο η θρησκεία και ο λαός, και αν είναι απαραίτητη η χρήση βίας για την προστασία τους. Πολλές φορές, ωστόσο, έχει γίνει κατάχρηση του όρου από ομάδες που τον χρησιμοποιούν για να προσδώσουν θρησκευτικό περιεχόμενο στο σκοπό τους, ο οποίος μπορεί, ενίοτε, να μην έχει σχέση με θέματα πίστης ή προστασίας της. Η τρομοκρατία στο όνομα του Ισλάμ, για παράδειγμα, ανήκει σε αυτές τις περιπτώσεις.

Αρκετοί είναι οι στίχοι του Κορανίου και των παραδόσεων του Ισλάμ σύμφωνα με τους οποίους ο Παράδεισος προσφέρεται σε όσους χάνουν τη ζωή του σε τζιχάντ. Πολλές ισλαμικές οργανώσεις έχουν επιλέξει ως τίτλο τη λέξη τζιχάντ. Γνωστότερες είναι το Κίνημα της Ισλαμικής Τζιχάντ στην

Παλαιστίνη, η Αιγυπτιακή Ισλαμική Τζιχάντ, η Αλ Τζιχάντ της Υεμένης, η Αλ Τζιχάντ του Μπαγκλαντές και η Χαρακάτουλ Τζιχάντ του Πακιστάν.

Ο πόλεμος πάντως, για την επικράτηση του Ισλάμ επιζητείται μέσα από τις σελίδες του Κορανίου: «Μην επιδιώκεται την ειρήνη, για να είστε οι κερδισμένοι» (47: 35). Παρομοίως, στο «Ταμπαρί» διαβάζουμε: «Οι Άραβες ήταν οι πρώτοι που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα του Προφήτη. Είμαστε οι βοηθοί του Αλλάχ και οι βεζύρηδες του Αγγελιοφόρου του. Πολεμούμε τον κόσμο μέχρι που να πιστέψουν στον Αλλάχ. Όποιος πιστέψει στον Αλλάχ και στον Αγγελιοφόρο του έχει εξασφαλίσει τη ζωή του και τα υπάρχοντά του από μας. Όσο για κείνον που δεν πιστεύει, θα τον πολεμήσουμε για πάντα για τον σκοπό του Αλλάχ. Ο φόνος του είναι μικρό πράγμα για μας» (9: 69).

Οι προτροπές για βία είναι συνήθεις στο Κοράνι: - «Φονεύετε τους απίστους όπου και αν τους βρίσκετε» (2: 190-193).

- «Θυμηθείτε ότι ο Κύριός σας ενέπνευσε τους αγγέλους (με το μήνυμα): “Είμαι μαζί σας δώστε αντοχή στους Πιστούς. Θα σπείρω τον τρόμο στις καρδιές των απίστων. Τσακίστε τους λαιμούς τους, και σακατέψτε τα ακροδάχτυλά τους”» (8: 12).

- «Όταν συναντάτε τους απίστους (στη μάχη), τσακίστε τούς λαιμούς τους• αργότερα, όταν θα τους έχετε πλήρως καθυποτάξει, δέστε τους γερά» (47: 4).

- «Πολεμήστε εκείνους που δεν πιστεύουν στον Αλλάχ, ούτε στην Ημέρα της Κρίσεως, ούτε θεωρούν απαγορευμένο εκείνο που έχει απαγορεύσει ο Αλλάχ και ο Αγγελιοφόρος του, ούτε παραδέχονται τη θρησκεία της Αλήθειας, (ακόμη κι αν είναι) απ’ τους ανθρώπους του Βιβλίου (χριστιανοί και Εβραίοι) μέχρις ότου πληρώσουν το φόρο υποταγής, κι αισθάνονται καθυποταγμένοι» (9: 29).

Τα παρακάτω ενδεικτικά εδάφια από τα ιερά ισλαμικά κείμενα έχουν επίσης ενδιαφέρον.

Μπουχαρί:

- «Ο Προφήτης είπε: “Αν ένας μουσουλμάνος απαρνηθεί τη θρησκεία του, σκοτώστε τον”» (T4, B52, A260).

- «Ο Προφήτης είπε: “Ποιος είναι ικανός να σκοτώσει τον Ασράφ; (σ.σ.: ο Ασράφ ήταν ένας Εβραίος ποιητής που έγραψε κάποια πράγματα εναντίον του Μωάμεθ). Είπε πράγματα προσβλητικά εναντίον του Αλλάχ και του

Αποστόλου του.” Ο Μασλάμα σηκώθηκε λέγοντας: “Ω Απόστολε του Αλλάχ! Θα ήθελες να τον σκοτώσω εγώ;”. Ο Προφήτης απάντησε: “Ναι”. Ο Μασλάμα είπε: “Τότε επίτρεψέ μου να πω ότι θέλω (δηλ. ένα ψέμα)”. Ο Μωάμεθ είπε: “Σου επιτρέπω”» (T4, B52, A270-271).

Ταμπαρί:

- «Ο Ασράφ δεν υποψιάστηκε τίποτα το κακό, όταν ο Μασλάμα φώναξε: “Χτύπηστε τον εχθρό του Αλλάχ!” Έτσι τον χτύπησαν, και τα σπαθιά τους έπεσαν πάνω του. Ο Μασλάμα είπε: “Θυμήθηκα το μαχαίρι μου και το άδραξα. Το έμπηξα στο κάτω μέρος του σώματός του. Τον τρύπησα προς τα κάτω μέχρι που έφτασα στα γεννητικά του όργανα. Ο εχθρός του Αλλάχ έπεσε στο έδαφος”» (7: 94).

- «Ο Προφήτης έδωσε εντολή στον Ζουμπάιρ σχετικά με τον Κινανάχ, λέγοντας, “Βασάνισέ τον μέχρι να ξερριζώσεις και να εξάγεις ότι κατέχει”. Έτσι ο Ζουμπάιρ άναψε μια φωτιά στο στήθος του Κινανάχ, αναδεύοντάς τη με τη μασιά του μέχρι που ο Κινανάχ ήταν σχεδόν ετοιμοθάνατος. Τότε ο Αγγελιοφόρος τον παρέδωσε στο Μασλάμα, που τον αποκεφάλισε» (8: 122).

Ισχάκ:

- «Φέραμε το κεφάλι του στον Μωάμεθ τη νύχτα, χαιρετήσαμε τον Προφήτη καθώς προσευχόταν, και ρίξαμε το κεφάλι του Ασράφ μπροστά στα πόδια του. Ο Προφήτης δόξασε τον Αλλάχ που ο ποιητής είχε σκοτωθεί, και μας συνεχάρη για την καλή δουλειά που κάναμε για τον σκοπό του Αλλάχ. Η επίθεσή μας εναντίον του εχθρού του Αλλάχ έσπειρε τον τρόμο μεταξύ των Εβραίων, και δεν υπήρχε Εβραίος στη Μεδίνα που να μη φοβόταν για τη ζωή του» (368).

- Επεξηγηματική σημείωση: η Ασμά Μπιντ Μαρουάν ήταν συγγραφέας και ποιήτρια. Έγραψε κριτικές εναντίον του Μωάμεθ, ζητώντας από τη φυλή της να φυλάγεται από κείνον, ως εξής: «Υπακούτε έναν ξένο που σας παρακινεί να δολοφονείτε για να πάρετε λάφυρα. Είστε άπληστοι. Δεν υπάρχει κανένας με αντρική τιμή ανάμεσά σας;». Ακούγοντας αυτές τις γραμμές ο Μωάμεθ είπε: «Δεν θα με απαλλάξει κανείς απ’ αυτήν τη γυναίκα;». Ο Ουμαΐρ, ένας ένθερμος μουσουλμάνος, αποφάσισε να εκπληρώσει την επιθυμία του Προφήτη. Την ίδια εκείνη νύχτα γλίστρησε μέσα στο σπίτι της συγγραφέως καθώς εκείνη κοιμόταν περιτριγυρισμένη από τα μικρά παιδιά της. Υπήρχε ένα πάνω στο στήθος της. Ο Ουμαΐρ απομάκρυνε το μωρό που θήλαζε, και τότε έμπηξε το σπαθί του στην ποιήτρια. Το επόμενο πρωί στο τέμενος, ο

Μωάμεθ, που ήταν ενήμερος του φόνου, είπε: «Βοήθησες τον Αλλάχ και τον Απόστολό του». Ο Ουμαϊρ είπε: «Είχε πέντε γιους• μήπως θα έπρεπε να αισθανθώ τύψεις;». «Όχι», απάντησε ο Προφήτης. «Ο φόνος της είχε τόση σημασία όση δυο κατσίκια που κουτουλάνε τα κεφάλια τους» (676).

Με βάση τις μουσουλμανικές αντιλήψεις ο κόσμος χωρίζεται σε τρεις ζώνες: τη ζώνη του Ισλάμ (dar al-Islam), τη ζώνη της ειρήνης (dar as-souh) και την εμπόλεμη ζώνη (dar al-harb). Η πίστη ότι όλοι οι μουσουλμάνοι ανήκουν στην ίδια κοινότητα οδήγησε στη διαμόρφωση ενός ισλαμικού εξισωτισμού, όπου ευνοούνταν η κυριαρχία των πιστών εις βάρος των οπαδών των άλλων θρησκειών. Σύμφωνα με το κήρυγμα του Μωάμεθ, οι «άπιστοι» που μένουν απαθείς στην «αποκάλυψή» του στιγματίζονται ως άνθρωποι που δεν σκέφτονται και παραλληλίζονται με τα κτήνη. Οι χριστιανοί και οι Εβραίοι, παρότι αναγνωρίζονταν ως «λαοί της Βίβλου» (ahl al-kitab), ήταν υποχρεωμένοι να πληρώνουν έναν κατά κεφαλήν φόρο, τον επονομαζόμενο τζιζιά (jizyah): «Πολεμήστε όσους δεν πιστεύουν... ακόμα και αν είναι λαοί της Βίβλου, μέχρι να αναγκαστούν να πληρώσουν κεφαλικό φόρο σαν αναγνώριση της υποταγής τους» (Κοράνι 9: 29).

Το Ισλάμ απαιτεί από τους πιστούς του την πλήρη υποταγή: «Ο Αλλάχ αγόρασε από τους πιστούς του τη ζωή τους και τα πλούτη τους. Και τους έδωσε για αντάλλαγμα τους Κήπους του Παραδείσου. Θα πολεμήσουν, θα σκοτώσουν και θα σκοτωθούν». (Κοράνι 5) Το κίνητρο που προσφέρει για το θάνατο είναι ιδιαίτερος επιθυμητό. Στο κεφάλαιο (σούρα) 56 με τίτλο «Αυτό που έρχεται» ο Παράδεισος είναι ένας θαυμάσιος κήπος, όπου οι εκλεκτοί θα δοξάζουν εν ειρήνη τον Αλλάχ, τρώγοντας θεσπέσια τροφή, ξαπλωμένοι σε μεταξωτά στρωσίδια παρέα με πανέμορφες γυναίκες, μαυρομάτες, άριστης αγνότητας και καθαρότητας. Το Κοράνι (κεφ. 37) αναφέρει: «Οι πιστοί δούλοι του Θεού θα έχουν πολύτιμες ανταμοιβές. Θα έχουν γλυκούς καρπούς και θα είναι τιμημένοι στους κήπους των απολαύσεων, αναπαυόμενοι σε πολυθρόνες κι αντικρύζοντας ο ένας τον άλλον. Θα περνά από χέρι σε χέρι ένα κύπελλο με τρεχούμενο νερό, που θα είναι δροσερό και γλυκό για όσους πίνουν, και δε θα τους ερεθίζει και δε θα τους μεθά, και θα έχουν δίπλα τους παρθένες γυναίκες με μεγάλα λαμπερά μάτια, που θα μοιάζουν με μικρά καλοφυλαγμένα αυγά».

Ο Μωάμεθ υπόσχεται στους πιστούς του ότι όλες τους οι επίγειες γυναίκες θα έχουν ξαναπάρει την ομορφιά τους, αλλά τον τόνο στη ζωή τους θα δίνουν οι γαλανομάτες, τα ουρί: «Αυτές τις εταίρες που δεν τις έχει αγγίξει κανένας

προηγούμενως, ούτε άνθρωπος, ούτε άγγελος, θα είναι μαζί τους μέσα σε όμορφες σκηνές». (Κοράνι, Ο φιλόσοφος, 55, 54.) Η μεταγενέστερη μουσουλμανική παράδοση προβλέπει ότι ο πιστός στον Παράδεισο θα έχει εβδομήντα, ειδικώς πλασμένες γι' αυτόν, εταίρες, πάντα όμορφες με ανανεούμενη συνεχώς την παρθενικότητά τους. Επίσης, ο πιστός θα βρίσκεται στην κατάσταση της νεότητάς του, θα έχει το ύψος του Αδάμ, τη δύναμη εκατό ανδρών και η ερωτική του διάθεση θα αυξάνει συνεχώς. Όπως μας πληροφορεί ο ιστορικός της Άλωσης, Σφρατζής, ο Μωάμεθ ο Β΄ ο Πορθητής στο λόγο που εκφώνησε προς τους στρατιώτες του, λίγο πριν την τελική έφοδο κατά της Κωνσταντινούπολης, ανέφερε τα εξής: «Και εάν και εξ ημών τινές αποκτανθώσιν... καλώς οίδατε δια του ημετέρου κοράν τι φησίν ο προφήτης, ότι ο αποθανών εν καιρώ τοιούτω ολόσωμος εν τω παραδείσω μετά του Μωάμεθ αριστήσκει και πιεί, και μετά παίδων και μετά γυναικών ωραίων και παρθένων εν τόπω χλοερών και μεμυρισμένον άνθησιν αναπαυθή, και εν λκουτροίς ωραιότητας λουσθή και εν εκείνω τω τόπω εκ θεού έξει ταύτα». (Γεωργίου Ζώρα, «Αι τελευταίαι προ της Αλώσεως δημηγορίαι Κωνσταντίνου του Παλαιολόγου και Μωάμεθ του Πορθητού», Αθήνα, εκδ. Σπουδαστήριον Βυζαντινής και Νεοελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, 1959).

Η αίσθηση της συμμετοχής στην ίδια κοινότητα χαρακτηρίζει το σύνολο της μουσουλμανικής κοινωνίας. Το συναίσθημα της ανωτερότητας των μουσουλμάνων αποτελεί θεμελιώδες χαρακτηριστικό της θρησκείας αυτής. Το Ισλάμ θεωρεί ότι οι μη μουσουλμάνοι συγκροτούν κατώτερες κοινωνίες: «Θα φτάσει σύντομα η μέρα που οι άπιστοι θα εύχονται να ήταν μουσουλμάνοι» (Κοράνι, κεφ. 15).

Οι πνευματικές και υλικές πλευρές της ζωής αντιμετωπίζονται με ενιαίο τρόπο. Στο Κοράνι δεν διαχωρίζονται οι ηθικές επιταγές από τις νομικές διατάξεις. Έτσι ρυθμίζονται, εκτός από τις σχέσεις του ανθρώπου με το θείο, και οι καθημερινές, κοινωνικές σχέσεις. Το Ισλαμικό Δίκαιο, είναι γνωστό με το όνομα Σαρία (Shariah). Κατά συνέπεια, το Ισλάμ δεν αποτελεί μόνο θρησκευτική αντίληψη αλλά και κρατική επέμβαση στις σχέσεις των ανθρώπων. Αυτή είναι και η θεμελιώδης διαφορά του από τον Χριστιανισμό. Η Σαρία δηλαδή οι κανόνες ζωής και ο ηθικός νόμος του Ισλάμ δεν αναφέρεται πουθενά μέσα στο Κοράνι. Η Σαρία δημιουργήθηκε πολύ αργότερα από την εμφάνιση του Ισλάμ και πρόκειται ουσιαστικά για μια ερμηνεία του Κορανίου που διαμορφώθηκε από του λεγόμενους ουλαμά, τους θρησκευτικούς ηγέτες των μουσουλμάνων. Η Σαρία μεταξύ άλλων

κανόνων κοινωνικής συμπεριφοράς επιβάλλει έναν τρόπο διακυβέρνησης σύμφωνα με την θεία καθοδήγηση.

Ο διαχωρισμός του θρησκευτικού από το κοσμικό στις μουσουλμανικές κοινωνίες δεν είναι εύκολο να επιτευχθεί. Για παράδειγμα, στην Τουρκία ο διαχωρισμός που έγινε από τον Κεμάλ Ατατούρκ, ήταν αποτέλεσμα μιας ανώμαλης κοινωνικής και ιδεολογικής κατάστασης με αξεπέραστες έως σήμερα συνέπειες. Συγκεκριμένα, οι εθνικιστές, οι οποίοι είχαν εξοντώσει με γενοκτονίες τους χριστιανικούς λαούς, επεχείρησαν -αυτονομούμενοι από το ισλαμικό ιερατείο- να ενδυθούν, βιαίως και παραμορφωμένα, το αστικό ένδυμα των θυμάτων τους.

Οι αντιλήψεις αυτές, συνδυασμένες με την κοινωνική καταπίεση των μη μουσουλμάνων, οδήγησαν σε ραγδαία επικράτηση της νέας θρησκείας. Έναν μόλις αιώνα μετά το θάνατο του «προφήτη», ο ισλαμικός κόσμος απλωνόταν από την Ισπανία μέχρι την Κεντρική Ασία και την Ινδία.

Σουνίτες, Σίιτες, Χαριζίτες και Αχμαντίγια

Οι Σουνίτες είναι οι ορθόδοξοι μουσουλμάνοι, οι οποίοι δίνουν έμφαση στην «σούννα» (παράδοση) του προφήτη Μωάμεθ.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των Σουνιτών είναι η επιμονή στην πιστή τήρηση των γραφών του Κορανίου, που θεωρείται θεμέλιο του Ισλάμ, και της ισλαμικής παράδοσης, απ' όπου προέρχεται και η ονομασία τους. Οι αποφάσεις παίρνονται με βάση την ομοφωνία της κοινότητας. Τα δυο αυτά σημεία προσφέρουν στερεότητα και συνοχή στο δόγμα. Επίσης, θεωρούν ότι η διαδοχή του Μωάμεθ δεν χρειάζεται να είναι κληρονομική, γεγονός που αποτελεί την κύρια αιτία τριβών και συγκρούσεων με τους Σίιτες Μουσουλμάνους.

Χαρακτηριστικά οι Σουνίτες αναγνωρίζουν ως νόμιμους διαδόχους του Μωάμεθ τους τρεις πρώτους μετά από εκείνον χαλίφηδες δηλαδή τον Αμπού Μπεκρ, τον Ομάρ και τον Οσμάν. Σήμερα οι Σουνίτες διακρίνονται σε 4 επιμέρους θρησκευτικούς κλάδους τους Χονεφίτες, τους Μαλικίτες, τους Σαφείτες και τους Χανμπαλίτες.

Τα ονόματα αυτών των κλάδων λήφθηκαν από τα ονόματα που έφεραν οι ισάριθμοι ιμάμηδες που διαδέχθηκαν τους παραπάνω αντίστοιχα χαλίφηδες, δηλαδή τον Χανίφα της Κούφας, τον Μαλίκ της Μεδίνας, τον Σάφι του Καΐρου και τον Χανμπάλ της Βαγδάτης.

Οι Σουνίτες θεωρούν ότι παραμένουν πιστοί στην παράδοση (σούννα), η οποία κατ' αυτούς αποτελείται από τις έξι Χαντίθ («Αναφορές») που συντάχθηκαν τον 3ο αιώνα μετά το Μωάμεθ (τον 9ο μ.Χ.). Αντίθετα οι Σίιτες αποδέχονται τη δική τους Χαντίθ.

Οι Σίιτες, θεωρούν τον Αλί Ιμπν Αμπί Ταλίμπ, τον γαμπρό του Προφήτη Μωάμεθ (ο Αλί ήταν εξάδελφος του Μωάμεθ και είχε παντρευτεί την κόρη εκείνου, τη Φατιμά), ως διάδοχό του στην ηγεσία της μουσουλμανικής κοινότητας. Ο Σιιτισμός είναι ένας από τους δυο κύριους κλάδους του Ισλάμ. Η λέξη προέρχεται από το αραβικό σι 'α που σημαίνει «μερίδιο». Η Σι'ατ Αλί (αραβικά: علي بن أبي طالب, που σημαίνει «μερίδιο του Αλί») είναι μια από τις τρεις παλαιότερες υποδιαιρέσεις του Ισλάμ.

Μετά τον θάνατο του Μωάμεθ οι μουσουλμάνοι διχάστηκαν εξ αιτίας του ζητήματος της διαδοχής του. Η βασική αντίρρηση προήλθε από όσους πίστευαν ότι χαλίφης μπορεί να γίνει μόνο κάποιος άνθρωπος που κατάγεται από την οικογένεια του προφήτη. Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης ονομάστηκαν σίιτες.

Οι Σίιτες έχουν ως αγίους μεγαλομάρτυρες, τον Αλί και τον γιο του Χουσεΐν, οι οποίοι δολοφονήθηκαν από τον Μωαβία, τον ιδρυτή της δυναστείας των Ομειαδών Χαλίφων. Μια φορά το χρόνο οι πιστοί του Σιισμού, σε ανάμνηση των μαρτυριών του Χουσεΐν, αυτομαστιγώνονται και αυτόβασανίζονται σε λατρευτικές εκδηλώσεις που κρατούν 10 μέρες.

Ως κύριος κλάδος του Ισλάμ, ο Σιιτισμός υποδιαιρείται στα ακόλουθα ρεύματα:

* Ιμαμίτες (Δωδεκατίτες), οι οποίοι αποτελούν το μεγαλύτερο ρεύμα των Σιιτών (περ. το 80 τοις εκατό) και ζουν σήμερα κυρίως στο Ιράν, στο Ιράκ, στο Αφγανιστάν και στο Λίβανο.

* Ισμαηλίτες (Ισμαΐλί), οι οποίοι αποτελούν τον δεύτερο σε μέγεθος σιιτικό κλάδο, ζουν στη Συρία, στο Αφγανιστάν, στο Πακιστάν και στην Ινδία.

* Ζαϊντίτες, οι οποίοι ζουν κυρίως στη βόρεια Υεμένη και αποτελούν το 40-45 του πληθυσμού της.

* Αλεβήδες (στην τουρκική γλώσσα Alevi), οι οποίοι είναι θρησκευτική και πολιτιστική κοινότητα στην Τουρκία, με δεκάδες εκατομμύρια μέλη. Ο Αλεβισμός θεωρείται ένας από τους κύριους κλάδους του Σιιτισμού. Η

ονομασία των Αλεβήδων προέρχεται από το όνομα του γαμπρού του Μωάμεθ, Αλί Ιμπν Αμπού Ταλίμπ, ο οποίος όπως προαναφέρθηκε, είχε παντρευτεί την πιο αγαπημένη από τις τέσσερις κόρες του Μωάμεθ, την Φατιμά. Σήμερα οι Αλεβήδες υποστηρίζουν το λαϊκό κράτος, όπως το εισήγαγε ο Κεμάλ Ατατούρκ. Βασικά χαρακτηριστικά του Αλεβισμού είναι:

1. Αγάπη και σεβασμός για όλους τους ανθρώπους («Το σημαντικό δεν είναι η θρησκεία, αλλά το να είσαι ανθρώπινο ον»).
2. Ανεκτικότητα απέναντι σε άλλες θρησκείες κι εθνικές ομάδες («αν πληγώσεις κάποιον, οι τελετουργικές προσευχές που έχεις κάνει δεν αξίζουν τίποτα»).
3. Σεβασμός για τους εργαζόμενους («η υψηλότερη πράξη λατρείας είναι να εργάζεσαι»).
4. Ισότητα ανδρών και γυναικών. Τα δυο φύλα προσεύχονται δίπλα-δίπλα και ασκείται μονογαμία.

Οι Χαριζίτες μουσουλμάνοι (ή κα'αριτζίτες, από το ρήμα κρτζ, «αποχωρώ») αρνήθηκαν να αποδεχτούν την καθιέρωση των δυναστειών και ισχυρίστηκαν ότι το αξίωμα του χαλίφη θα έπρεπε να περιέρχεται στον πιο ευσεβή μουσουλμάνο, ακόμα και σε έναν Αιθίοπα σκλάβο, όπως χαρακτηριστικά είπαν. Κοινότητες Χαριζιτών υπάρχουν σήμερα στην Αλγερία, το Ομάν και τη Ζανζιβάρη.

Οι Αχμαντίγια είναι τα μέλη μιας νεότερης και πιο δραστήριας μουσουλμανικής θρησκευτικής ομάδας (αίρεσης), τα μέλη της οποίας ακολουθούν τη διδασκαλία του Ινδού μουσουλμάνου Μιρζά Γκουλάμ Αχμάντ ο οποίος ισχυρίστηκε ότι είναι προφήτης και υιοθέτησε κάποιες από τις απόψεις του Ινδού μουσουλμάνου νεωτεριστή Σαγίντ Αχμάντ Χαν. Ο Γκουλάμ Αχμάντ έζησε στα τέλη του 19ου αιώνα.

Οι Αχμαντίγια δραστηριοποιούνται μέσω της προπαγάνδας και των μεταφράσεων του Κορανίου σε ευρωπαϊκές γλώσσες. Ο Γκουλάμ Αχμάντ προσπάθησε να συνθέσει όλες τις θρησκείες του κόσμου υπό το Ισλάμ. Ισχυρίστηκε ότι ο ίδιος αποτελούσε σύγχρονη έκφανση του Μωάμεθ, του Ιησού στη Δευτέρα Παρουσία του και του Κρίσνα των Ινδουιστών.

Υπάρχουν και πολλά άλλα μικρότερα ισλαμικά ρεύματα (αιρέσεις), όπως οι Δρούζοι του Λιβάνου, οι Φατιμίτες που θεωρούν πνευματική κεφαλή την κόρη του Μωάμεθ και σύζυγο τού Αλί, Φατιμά (άσπιλο) και υπάρχουν στο Μαρόκο και στην Τύνιδα, οι Δερβίσηδες κ.ά.

Ταλιμπάν

Με τον όρο Ταλιμπάν, (παστού **طالبان** μεταγλωττισμένα **tālibān**), δηλαδή σπουδαστές του κινήματος της ισλαμικής γνώσης, εννοείται το πολιτικό-θρησκευτικό κίνημα που κυβέρνησε το Αφγανιστάν από το 1996 έως το 2001. Οι Ταλιμπάν ανήλθαν στη εξουσία μετά από έναν μακρύ εμφύλιο πόλεμο και κατείχαν το 90% του συνόλου των εδαφών. Το θεοκρατικό καθεστώς τους κατηγορείται από την οπτική γωνία της δυτικής σκέψης ως βάνανσο σε ό,τι αφορά στα δικαιώματα των γυναικών.

Οι Ταλιμπάν εφαρμόζουν με τον πιο αυστηρό τρόπο την σαρία, προσπαθώντας να δημιουργήσουν το γνήσιο ισλαμικό κράτος, επιβάλλοντας σε άνδρες και πολύ αυστηρότερα σε γυναίκες περιορισμούς στην καθημερινότητα και την ατομική εξέλιξη. Απαγορεύτηκε στις γυναίκες να σπουδάζουν και να εργάζονται σε οποιονδήποτε παραγωγικό τομέα, εκτός των υπηρεσιών υγείας, μόνο και μόνο για να εξετάζουν γυναίκες ασθενείς.

Οι άνδρες υποχρεώθηκαν να συμμορφωθούν ενδυματολογικά σύμφωνα με τις ισλαμικές παραδόσεις. Σε πολιτισμικό επίπεδο απαγορεύτηκε η μουσική, η τηλεόραση και το βίντεο, όπως και ό,τι μη εγκεκριμένο από τους θρησκευτικούς ηγέτες. Ταυτόχρονα απαξιώθηκε δραστικά η μη ισλαμική κληρονομιά του Αφγανιστάν.

Τον Μάρτιο του 2001 οι Ταλιμπάν, αγνοώντας εκκλήσεις και αντιδράσεις από όλα τα μέρη του κόσμου, κατεδάφισαν με άρματα μάχης και ρουκέτες, δύο από τα μεγαλύτερα αγάλματα που αναπαριστούσαν τον Βούδα, με την αιτιολογία ότι είναι είδωλα και συνεπώς αντίθετα προς τον νόμο του Ισλάμ. Τα αγάλματα είχαν σμιλευτεί στους βράχους της περιοχής Μπαμιγιάν από τον 5ο αιώνα. Μάλιστα, το ένα -ύψους 53 μέτρων- ήταν το ψηλότερο στον κόσμο άγαλμα του Βούδα σε όρθια στάση.

Όταν λίγες ημέρες μετά την καταστροφή των αγαλμάτων έβρεξε στο μαστιζόμενο από την ξηρασία Αφγανιστάν, οι Ταλιμπάν εξήγησαν το γεγονός πολύ λογικά: «Καταρρίψαμε τα είδωλα και ο Αλλάχ μάς έστειλε βροχές».

Σε μια άλλη κίνηση-απάντηση στις ερωτήσεις φιλελεύθερων μουσουλμανικών κύκλων γιατί το καθεστώς δεν κατέστρεψε τα αγάλματα όταν ήλθε στην εξουσία το 1996, οι Ταλιμπάν έσφαξαν 100 αγελάδες, προκειμένου να εξιλεωθούν για την καθυστέρηση...

Η καταστροφική μανία των Ταλιμπάν δεν σταμάτησε εδώ. Λίγο καιρό μετά έγινε γνωστό ότι την ίδια περίοδο, δύο υπουργοί της κυβέρνησης, με τη βοήθεια ισλαμιστών μαχητών, κατέστρεψαν με ρόπαλα και τσεκούρια θησαυρούς του Εθνικού Μουσείου της Καμπούλ. Συνολικά διέλυσαν 2.750 έργα τέχνης, γιατί προσέβαλαν, όπως ισχυρίστηκαν, την πίστη τους στον Θεό.

Ο θρησκευτικός φανατισμός και ο σκοταδισμός των Ταλιμπάν, οδήγησε και στην γέννηση του ανάλογου όρου «ταλιμπανισμός».

Ιερατείο και «ιεροσύνη» στο Ισλάμ

Με την πάροδο του χρόνου στον μουσουλμανικό κόσμο δημιουργήθηκε μια συγκεκριμένη ιεραρχία, την οποία συνιστούν ο χαλίφης, ο ιμάμης, ο μουεζίνης, ο χατίπης, ο μουφτής και ο καδής.

Από αυτούς, ο χαλίφης, πολιτικοθρησκευτικός ηγέτης, δεν υπάρχει σήμερα.

Ο ιμάμης των Σουνιτών είναι ο προϊστάμενος και οδηγός στην προσευχή και ιδιαίτερα τη μεσημβρινή της Παρασκευής στο κεντρικό τέμενος της κοινότητας ενώ στους Σίιτες, λόγω των διωγμών που υπέστησαν από την πλειοψηφούσα παράταξη των Σουνιτών, ο τελευταίος τους ιμάμης εξαφανίστηκε και έπαψε η κληρονομική διαδοχή. Επειδή όμως χωρίς ιμάμη δεν μπορεί να υπάρξει σιιτική κοινότητα, οι Σίιτες δέχθηκαν ότι ο ιμάμης δεν πέθανε αλλά με το θέλημα του Θεού κρύφθηκε μυστηριωδώς και παραμένει έκτοτε κρυμμένος, παρακολουθώντας και ενισχύοντας από τον κρυφό τόπο την πορεία της κοινότητάς του. Σήμερα πάντως στον σιιτικό κόσμο παρατηρείται μια έντονη διεκδίκηση της θρησκευτικής και κοσμικής εξουσίας από τους ουλεμάδες ή μουλάδες (νομοδιδάσκαλους) οι οποίοι τονίζουν την παρουσία του κρυμμένου Ιμάμη στο πρόσωπό τους και ηγούνται ενός μαχόμενου ισλαμισμού.

Ο μουεζίνης είναι εκείνος που ανεβαίνει στον μιναρέ και καλεί τους πιστούς στην προσευχή, ενώ ο χατίπης είναι ο αναγνώστης και κήρυκας του Κορανίου.

Ο καδής είναι ο μουσουλμάνος ιεροδικαστής, ο οποίος δικάζει με βάση τους κανόνες της Σούννα, δηλαδή της ισλαμικής νομοθεσίας.

Ο μουφτής απολαμβάνει μεγάλο σεβασμό, είναι ο κατεξοχήν νομοδιδάσκαλος, ο οποίος έχει ως καθήκον όχι να ερμηνεύει τον ιερό νόμο ή να αναπτύσσει νέες διατάξεις αλλά να ανατρέχει στις κωδικοποιημένες ήδη από το

δέκατο αιώνα διατάξεις των σχολών του ισλαμικού νόμου και να βγάξει γνωματεύσεις (φετβάδες) με βάση τις οποίες θα κρίνει ο καδής την εκδικαζόμενη υπόθεση. Επίσης, ο μουφτής αποφαινεται για περιπτώσεις οικογενειακού δικαίου δηλαδή γάμων, κληρονομιών, διαζυγίων, διατροφής, κ.λπ.

Ισλάμ και γυναίκα

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι ισλαμικές απόψεις για τις γυναίκες. Το Κοράνι, δεν είναι ιδιαίτερα σκληρό με τις γυναίκες. Προσφέρει σ' αυτές προστασία, όπως στα ορφανά παιδιά και στα διανοητικά καθυστερημένα άτομα. Δικαιώματα και ελευθερίες όμως, που θεωρούνται δεδομένα για τις γυναίκες του δυτικού κόσμου, στην Σαουδική Αραβία, στο Πακιστάν, στο Ιράκ, στο Ιράν, στον Λίβανο και αλλού, θεωρούνται αδιανόητα. Η γυναίκα στο Ισλάμ αντιμετωπίζεται σαν ένα « ευτελές » αντικείμενο χωρίς αξία.

Οι μουσουλμάνοι ερμηνευτές του Κορανίου, θεωρούν ότι η κατάσταση της γυναίκας πριν το Ισλάμ ήταν πολύ δύσκολη, και οι κοινωνικές ανισότητες δεν της άφηναν πολλά περιθώρια για συμμετοχή στην δημόσια ζωή. Το Κοράνι λοιπόν, κατ' αυτούς, καταπολέμησε αυτήν την διάκριση και την καταδίκασε επανειλημμένα.

Σαφώς όμως τις θεωρεί υποδεέστερες από τους άντρες: «Οι άντρες είναι υπεύθυνοι για τις γυναίκες επειδή ο Αλλάχ έφτιαξε τον άντρα να υπερέχει από τη γυναίκα και επειδή οι άντρες ξοδεύουν την περιουσία τους για να υποστηρίξουν τις γυναίκες. Οι καλές γυναίκες έτσι είναι υπάκουες και δεν αποκαλύπτουν τα απόκρυφα σημεία τους. Εκείνες που δε θα πειθαρχήσουν, προειδοποιείστε τις, βάλτε τις σε χωριστά κρεβάτια και χτυπήστε τις. Αν μετά σας υπακούσουν, συγχωρήστε τις. Ο Αλλάχ είναι Μεγάλος, Ύψιστος» (Κοράνι 4: 34). Στην κατηγορία «απόκρυφα σημεία» περιλαμβάνονται το κεφάλι, οι αστράγαλοι και τα χέρια. Το Κοράνι επιβάλλει την *abaya* (καλύπτρα), πιο γνωστή σήμερα ως «τσαντόρ» ή «μπούργκα», ως απόδειξη σεμνότητας και πίστεως: «Ω! Εσύ ο Προφήτης! Να πεις στις συζύγους σου, στις θυγατέρες σου και στις γυναίκες των πιστών, ότι πρέπει να ρίχνουν πάνω τους (όταν κυκλοφορούν) τα (εξωτερικά τους ρούχα) γκαλαμπίες, (που καλύπτουν από το κεφάλι μέχρι τα πόδια), τούτο είναι πιο κατάλληλο για να αναγνωρίζονται (ως αγνές πιστές) (όσο) και να μην ενοχλούνται. Ο Αλλάχ είναι Πολυεύσπλαχνος, Πανοικτίρμονας» (33: 59).

Οι διακρίσεις που αναφέρει το Κοράνι εφαρμόζονται με υπερβάλλοντα ζήλο στις περισσότερες μουσουλμανικές χώρες, γεγονός που εξηγεί το ότι οι

γυναίκες θεωρούνται πολίτες δεύτερης κατηγορίας. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί η υποχρεωτική, σε πολλές μουσουλμανικές χώρες, κάλυψη του προσώπου και του σώματος όταν η γυναίκα βγαίνει από το σπίτι. Έτσι ακριβώς συμβολίζει την διαφορετικότητα της γυναίκας από τον άντρα, την ανελευθερία και τους περιορισμούς που έχουν στην οικογένεια, στην κοινωνική και επαγγελματική τους ζωή. Στο Κοράνι ορίζεται επίσης ότι τα αρσενικά παιδιά λαμβάνουν διπλάσιο μερίδιο κληρονομιάς από τα κορίτσια.

Σε άλλο εδάφιο του Κορανίου, η γυναίκα παρομοιάζεται σαν ένα κομμάτι γης που τελεί υπό ανδρική ιδιοκτησία: «Οι γυναίκες σας είναι σαν ένα κομμάτι καλλιεργημένης γης για σας• έτσι, πλησιάστε τη γη σας όποτε και όπως θέλετε» (Κοράνι 2: 223).

Το Κοράνι καταδικάζει τη μοιχεία με ποινή εκατό μαστιγώματα, παρουσία μαρτύρων, για καθέναν απ' τους μοιχούς και χωρίς κανέναν οίκτο (24: 2). Στην περίπτωση που αυτή διαπράττεται από την γυναίκα, συμβουλεύει τον απατημένο σύζυγο να κλείσει την άπιστη στο σπίτι ως τον θάνατό της (εκτός κι αν ο Αλλάχ αποφασίσει...«διαφορετικά») (4: 15). Οι μοιχοί, βάσει του Κορανίου, απαγορεύεται να πραγματοποιήσουν άλλον γάμο με πιστό μουσουλμάνο (επιτρέπεται μόνο με άλλον μοιχό ή « άπιστο »). Εάν μια υπόθεση μοιχείας κατορθώσει και φτάσει μέχρι το δικαστήριο, τότε ο απατημένος σύζυγος (ή η απατημένη σύζυγος) αρκεί να φέρει τέσσερις μάρτυρες που να πιστοποιούν το παράπτωμα, έτσι ώστε να καταδικαστεί ο μοιχός ή η μοιχαλίδα. Αν δεν υπάρχουν μάρτυρες, αρκεί να ορκιστεί ο απατημένος (ή η απατημένη) τέσσερις φορές στον Αλλάχ και μία πέμπτη στην οποία επικαλείται την κατάρα τού Αλλάχ εάν ψεύδεται. Κάπου εδώ, το Κοράνι εγκαταλείπει την «ισονομία» ανδρών-γυναικών και αναφέρεται μόνο στην περίπτωση της μοιχαλίδας, η οποία ομοίως με την σειρά της έχει τον τελευταίο λόγο, με το δικαίωμα των...πέντε όρκων (ότι ο κατηγορος ψεύδεται) (24: 8-9). Σε αρκετές μουσουλμανικές χώρες πάντως, η ποινή του μαστιγώματος των μοιχών αντικαθίσταται από τον δημόσιο λιθοβολισμό τους μέχρι θανάτου.

Χαρακτηριστική είναι η γνώμη ενός σημαντικού σοφού του Ισλάμ, του Αλ Γκαζάλι, για τις γυναίκες:

(Ο ρόλος της μουσουλμάνας γυναίκας είναι να) «μένει στο σπίτι και να ασχολείται με το ράψιμό της. Δεν πρέπει να βγαίνει έξω συχνά, δεν πρέπει να είναι καλά πληροφορημένη, ούτε πρέπει να συνεννοείται με τους γείτονές της και μόνο να τους επισκέπτεται όταν είναι απολύτως απαραίτητο• πρέπει

να περιποιείται τον άντρα της... και να ζητεί να τον ικανοποιεί σε όλα... Η μόνη της ανησυχία πρέπει να είναι η αρετή της... Πρέπει να είναι καθαρή, και έτοιμη να ικανοποιήσει τις ερωτικές ανάγκες του άντρα της ανά πάσα στιγμή...» (απόσπασμα από τον Ίμπν Ουαράκ).

Η 9 ετών σύζυγος του Μωάμεθ, Αϊσά, περιγράφει πώς ο Μωάμεθ την χτύπησε στο στήθος της -που όπως λέει «με έκανε να πονέσω»- επειδή τον ακολούθησε έξω από το σπίτι χωρίς την άδειά του (Μουσλίμ 4: 2127).

Η απώλεια της παρθενιάς είναι θανάσιμο αδίκημα. Βασικό χαρακτηριστικό της ανδροκρατούμενης μουσουλμανικής κοινωνίας είναι η ζήλια και η καχυποψία για το γυναικείο φύλο. Ακραίο αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης και προσπάθειας ελέγχου της γυναικείας σεξουαλικότητας είναι ο ευνουχισμός των κοριτσιών με την κλειτοριδεκτομή. Η μέθοδος αυτή επιβιώνει κυρίως μουσουλμανικές χώρες της Αφρικής.

Σε εδάφια του Κορανίου και άλλων ιερών μουσουλμανικών κειμένων, δίνεται έμφαση στην κατωτερότητα των γυναικών έναντι των ανδρών, με την εξίσωση: 2 γυναίκες=1 άνδρας:

- «[...] Πάρτε δύο μάρτυρες, ανάμεσα από τους δικούς σας άνδρες, και αν δεν υπάρχουν δυο άνδρες, τότε έναν άνδρα και δυο γυναίκες της επιλογής σας, για μάρτυρες, έτσι ώστε αν μια τους κάνει λάθος, να τη διορθώνει η άλλη» (Κοράνι 2: 282).

- «Ο Μωάμεθ είπε: “Ω γυναίκες! Να δίνετε ελεημοσύνη, γιατί έχω δει ότι η πλειοψηφία των κατοίκων της Φωτιάς της Κολάσεως ήσασταν εσείς (οι γυναίκες)”. Εκείνες ρώτησαν: “Πώς έτσι, ω Απόστολε του Αλλάχ;”. Και τους απάντησε: “Βρίζετε συχνά και είστε αγνώμονες στους συζύγους σας. Δεν έχω δει κανέναν που να υπολείπεται σε νοημοσύνη και θρησκεία περισσότερο από σας. Ένας προσεκτικός, λογικός άντρας μπορεί να παρασυρθεί από κάποιες από σας”. Οι γυναίκες ρώτησαν: “Ω Απόστολε του Αλλάχ! Γιατί υπολείπαστε σε νοημοσύνη και θρησκεία;”. Εκείνος είπε: “Δεν είναι η μαρτυρία δύο γυναικών ίση με τη μαρτυρία ενός άντρα;” . Απάντησαν καταφατικά. Είπε τότε: “Αυτό είναι το ελάττωμα στη νοημοσύνη σας. Δεν είναι αλήθεια ότι μια γυναίκα δεν μπορεί ούτε να προσευχηθεί ούτε να νηστέψει κατά τις ημέρες της έμμηνου ρύσης της;” .

Οι γυναίκες απάντησαν καταφατικά. Εκείνος είπε: “Αυτό είναι το ελάττωμα στη θρησκεία σας”» (Μπουχαρί: T1 B6 A301).

Όπως και στην Παλαιά Διαθήκη, έτσι και στο Κοράνι, η γυναίκα κατά την διάρκεια της έμμηνου ρήσης (περίοδος), θεωρείται μιαρή και βρόμικη: «Είπε ο προφήτης: Είναι βλαβερή μόλυνση (η περίοδος των γυναικών). Γι' αυτό μην κάνετε συζυγικές σχέσεις με γυναίκες που έχουν την περιόδό τους και μην συνουσιαστείτε μ' αυτές, μέχρις ότου γίνουν καθαρές. Όταν όμως εξαγνιστούν, μπορείτε να τις πλησιάσετε, όπως σας διέταξε ο Αλλάχ. Γιατί ο Αλλάχ αγαπά εκείνους που μετανοούν, καθώς αγαπά τους καθαρούς και αγνούς» (Κοράνι 2: 222).

Η διαδικασία διαζυγίου στο Ισλάμ, είναι σχετικά απλοποιημένη: Ο άνδρας (τις περισσότερες φορές, όχι πάντα) ανακοινώνει το διαζύγιο λέγοντας «σε χωρίζω». Από τη στιγμή εκείνη αρχίζει η περίοδος αναμονής. Αυτή τυπικά διαρκεί όσο τρεις έμμηνοι κύκλοι για να είναι βέβαιο ότι η γυναίκα δεν είναι έγκυος. Το διάστημα αυτό επιτρέπει στο ζευγάρι να σκεφτεί γι' αυτό που κάνουν και αν πράγματι είναι αυτό που θέλουν. Δεν υπάρχουν δικηγόροι να ανταγωνίζονται μεταξύ τους σε μία τόσο ευαίσθητη κατάσταση. Στην περίπτωση που διαπιστωθεί ότι η γυναίκα είναι έγκυος, η περίοδος αναμονής κρατά καθ' όλο το διάστημα της εγκυμοσύνης. Κατά το πρώτο διάστημα αναμονής ο άνδρας είναι υποχρεωμένος να παρέχει τροφή, ένδυση και στέγη όπως έκανε πριν το διαζύγιο. Εάν το ζευγάρι κρατά το διαζύγιο μέχρι τη γέννηση του παιδιού και η γυναίκα θηλάσει το παιδί, ο άνδρας είναι υποχρεωμένος να παρέχει τροφή ένδυση και στέγη στην πρώην γυναίκα του μέχρι να απογαλακτιστεί το παιδί (το ανώτατο είναι δύο έτη). Μετά από αυτό, το παιδί θα είναι στην οικονομική υποχρέωση του πατέρα μέχρι αυτό να μη χρειαστεί βοήθεια (Κοράνι 2: 226-233).

Οι γυναίκες έρχονται πολύ συχνά αντιμέτωπες με τη βία, ιδιαίτερα στα πλαίσια του γάμου τους. Ο ξυλοδαρμός της συζύγου σπάνια επιφέρει κύρωση, και στην περίπτωση που μια γυναίκα αποφασίσει να ακολουθήσει τη δικαστική οδό βρίσκεται αντιμέτωπη με την πίεση που της ασκεί η οικογένειά της και η κοινωνία. Σε αρκετές μουσουλμανικές χώρες, ακόμη και οι γυναίκες που ζητούν τη βοήθεια της αστυνομίας, δεν καταφέρνουν συνήθως να ξεφύγουν από τους συζύγους τους. Η αστυνομία θεωρεί την ενδο-οικογενειακή βία, θέμα καθαρά προσωπικό, με αποτέλεσμα να μην παίρνει θέση και να οδηγεί τις κακοποιημένες γυναίκες πίσω στην οικογένειά τους. Ακόμη, όμως, και αν εκδικαστεί η υπόθεση το δικαστήριο σπάνια αποφασίζει υπέρ της γυναίκας.

Άλλη μια μορφή βίας, με την οποία συχνά βρίσκονται αντιμέτωπες οι γυναίκες στις ισλαμικές χώρες, είναι ο βιασμός. Αν και οι κυρώσεις που

προβλέπει συνήθως ο νόμος για τους βιαστές, είναι εξαιρετικά αυστηρές, μέχρι και θάνατος, σπάνια εκδικάζονται υποθέσεις βιασμού, καθώς οι βιαστές είναι τις περισσότερες φορές μεγαλογαιοκτήμονες ή αρχηγοί του υποκόσμου. Στις περισσότερες περιπτώσεις τα θύματα πιέζονται να μην κάνουν μήνυση, γιατί αν δεν μπορέσουν να αποδείξουν ότι δεν είχαν δώσει τη συγκατάθεσή τους, θα κατηγορηθούν ότι παραβίασαν τους σχετικούς με τη μοιχεία και τη σεξουαλική επαφή κανονισμούς. Δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις, όπου οι κατηγορούμενοι για βιασμό έχουν αθωωθεί, ενώ τα θύματά τους έχουν φυλακιστεί κατηγορούμενα για μοιχεία. Σε μερικές μουσουλμανικές χώρες, όπως το Πακιστάν, η Αίγυπτος και η Ιορδανία, ο βιασμός εντός του γάμου δε θεωρείται έγκλημα και δε διώκεται ποινικά.

Και στον τομέα των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων γίνονται διακρίσεις εις βάρος των γυναικών. Για πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα βεβαία, ούτε λόγος να γίνεται! Η εκπαίδευση είναι ένας άλλος τομέας στον οποίο οι μουσουλμάνες έχουν μείνει πίσω. Οι περισσότερες μένουν αναλφάβητες αφού και ο τομέας της εκπαίδευσης είναι απαγορευμένος. Εκτός αυτού όμως, σημαντικότατο ρόλο παίζει και η ευρύτατα διαδεδομένη στον μουσουλμανικό κόσμο, πρακτική του γάμου μεταξύ ανήλικων παιδιών. Οι γάμοι ανήλικων κοριτσιών στο όνομα κατ' εφαρμογή της Σαρία και με επίκληση τη Σούννα, στερεί αυτά τα παιδιά από το δικαίωμα στη μόρφωση, στην απόκτηση αυτοσυνειδησίας ως προς τη θέση τους στον κόσμο και συνιστά μια ακόμη βάνουση μεταχείριση σε βάρος της γυναίκας. Σύμφωνα με στατιστικές του ΟΗΕ, στο 2005 πάνω από 75 εκατομμύρια γυναίκες σε ένα σημαντικό τμήμα του μουσουλμανικού κόσμου, την Μέση Ανατολή και την Βόρειο Αφρική, δεν ήξεραν να γράψουν ή να διαβάσουν. Κι αν σε κάποια αραβικά κράτη τούς επιτρέπεται να σπουδάσουν, κάποιοι κλάδοι όπως η δημοσιογραφία, η μηχανική και η αρχιτεκτονική είναι γι' αυτές «άβατα» πεδία.

Τέλος, ιδιαίτερα διαδεδομένη είναι η πρακτική των «εγκλημάτων τιμής», στο Πακιστάν, την Τουρκία, το Ιράν, την Ιορδανία και αλλού. Συχνά γυναίκες δολοφονούνται από τους συζύγους τους ή στενούς συγγενείς γιατί έφεραν ντροπή στην οικογένειά τους. Το πιο τραγικό είναι ότι πολλές γυναίκες δολοφονούνται από τους συζυγούς για θέματα «τιμής» (ίσως γιατί το νερό που τους έπλεναν τα πόδια ήταν πολύ κρύο ή ζεστό) και φυσικά κανένα δικαστήριο δεν είναι «πρόθυμο» να τιμωρήσει τον «ντροπιασμένο» σύζυγο.

Στην Τουρκία, όπου οι φόντοι τιμής δε δικαιολογούνται από το κράτος, συνήθως δράστης είναι κάποιο ανήλικο μέλος της οικογένειας, το οποίο με αυτό τον τρόπο αποφεύγει την τιμωρία. Στο Ιράν, από την άλλη, αναγνωρίζεται στον πατέρα ή τον αδελφό το δικαίωμα να δολοφονήσει ένα κορίτσι που ενέδωσε στις προγαμιαίες σχέσεις. Η ποινή σε αυτή την περίπτωση είναι το πολύ 6 μήνες φυλάκισης, ενώ στην περίπτωση που ο σύζυγος δολοφονήσει την άπιστη γυναίκα του δεν υπάρχει τιμωρία. Στην Ιορδανία αν και τα εγκλήματα τιμής δεν είναι νομικά αποδεκτά, τα δικαστήρια είναι ιδιαίτερα απρόθυμα να επιβάλουν κυρώσεις.

Ο γάμος κι ο θεσμός της οικογένειας στο Ισλάμ

Η πολυγαμία, έστω και υπό προϋποθέσεις, ουσιαστικά είναι θεσμοθετημένη στο Ισλάμ: «Αν φοβάστε ότι δεν θα μπορέσετε να τα καταφέρετε δίκαια με τα ορφανά, παντρευτείτε γυναίκες της επιλογής σας, δύο, ή τρεις, ή τέσσερις• αλλά αν φοβάστε ότι δεν θα μπορέσετε να είστε δίκαιος (μ' εκείνες), τότε μόνο μία, ή (μια αιχμάλωτη) που είναι του δεξιού χεριού σας, που θα είναι πιο κατάλληλη, ώστε να εμποδιστείτε από το να κάνετε αδικία» (Κοράνι 4: 3).

Εκτός από τις τέσσερις νόμιμες συζύγους ο μουσουλμάνος, όπως διαφαίνεται στο παραπάνω εδάφιο, μπορεί να έχει απεριόριστο αριθμό παλλακίδων, στις οποίες μπορούν να συμπεριλαμβάνονται αιχμάλωτες πολέμου και δούλες. Αντίθετα η μουσουλμάνα δεν έχει δικαίωμα να έχει ούτε πολλούς συζύγους ούτε χαρέμι. Ένας μουσουλμάνος μπορεί να παντρευτεί μια εβραία ή μια χριστιανή, χωρίς αυτή να πρέπει να ασπαστεί τον Ισλαμισμό, ενώ μια μουσουλμάνα όχι.

Στον μουσουλμανικό κόσμο οι γονείς λειτουργούν ως προξενητές. Οι κοπέλες δεν επιτρέπεται να βγαίνουν έξω προς αναζήτηση συζύγου, παρ' όλο που μπορούν να δηλώσουν την προτίμηση ή την άρνησή τους. Αν ευοδωθεί ο αρραβώνας, το ζευγάρι δεν επιτρέπεται να μείνει ποτέ μόνο του. Ως γνωστόν, ο ισλαμικός νόμος είναι πολύ αυστηρός όσον αφορά τις διαφυλικές σχέσεις. Η έννοια του mahram αναφέρεται στους βαθμούς της εξ αίματος συγγένειας και ως εκ τούτου στο ποιοι μπορούν ή δεν μπορούν να παντρευτούν μεταξύ τους. Η ίδια αντίληψη είναι που διαμορφώνει με πολύ αυστηρό τρόπο τις κοινωνικές συναναστροφές των γυναικών στο Ισλάμ (για παράδειγμα, με ποιον μπορούν να μείνουν μόνες ή με ποιον μπορούν να συναντηθούν δημοσίως).

Σύμφωνα με τον μεγάλο νομικό του Μουσουλμανικού Δικαίου Y. Linant Bellefondso («Traite' de Droit Musulman Compare» - «Le Mariage», Παρίσι 1973), ο γάμος είναι σύμφωνα με το μουσουλμανικό δίκαιο ένα πολιτικό, ιδιωτικού δικαίου συμβόλαιο. Με αυτό ο σύζυγος υποχρεούται να δώσει προίκα στη γυναίκα και να της εξασφαλίσει διατροφή ως αντιπαροχή για το δικαίωμα του να έχει με αυτή συζυγικές σχέσεις, οι οποίες απαγορεύονται εκτός γάμου. Δεν πρόκειται για θρησκευτικό συμβόλαιο όπως αρχικά στον Ιουδαϊσμό ή για μυστήριο όπως στον Χριστιανισμό. Ο γάμος όμως συνάπτεται σε θρησκευτική τελετή με την επίκληση του Αλλάχ και την ανάγνωση κορανικών στίχων. Στο συμβόλαιο του γάμου η νύφη αντιπροσωπεύεται πάντα από τον κηδεμόνα της και ο γαμπρός υποχρεώνεται να καταβάλλει προίκα. Ποιος όμως έχει προτεραιότητα για την κηδεμονία; Ο πατέρας της νύφης, ο παππούς της ή ο αδελφός του πατέρα της (ο θείος της) ή ο αδελφός του παπού θεωρούνται τα πιο κατάλληλα πρόσωπα. Η πρόταση γάμου γίνεται κυρίως από τον άνδρα και σπάνια από τον κηδεμόνα της γυναίκας. «Σε έχω νυμφευθεί», λέει ο άνδρας, και ο κηδεμόνας της γυναίκας απαντά: «Είμαι σύμφωνη».

Τι είναι όμως η προίκα;

Κατά το μουσουλμανικό δίκαιο η προίκα (mahr) δίδεται από τον άνδρα στη γυναίκα και όχι αντίστροφα. Το ποσό συμφωνείται πριν από τη σύναψη του γάμου και μέρος καταβάλλεται στην γυναίκα ήδη πριν ή κατά την τελετή του γάμου. Είναι ανάλογο με την κοινωνική θέση της γυναίκας. Το υπόλοιπο δίδεται σε περίπτωση λύσης του γάμου ή θανάτου του άνδρα, επειδή οι διατάξεις του Μουσουλμανικού Δικαίου δεν προβλέπουν υποχρέωση του συζύγου για διατροφή της γυναίκας πριν την εκπνοή της «ασφαλιστικής περιόδου». Κατώτατο ποσό προίκας θεωρείται η αξία των δύο γραμμαρίων χρυσού. Ο καθορισμός ενός αρκετά σεβαστού ποσού έχει σκοπό τον περιορισμό της αυθαίρετης εξάσκησης του δικαιώματος του συζύγου για αποπομπή της γυναίκας. Εάν ο σύζυγος δεν πληρώσει το συμφωνηθέν μέρος της προίκας, η γυναίκα δικαιούται να αρνηθεί τις συζυγικές σχέσεις μέχρι την καταβολή του ποσού.

Η ισλαμική οικογένεια είναι παραδοσιακή και πατριαρχική. Πρώτα γευματίζουν τα άρρενα μέλη και μετά οι γυναίκες. Όταν ένα ζευγάρι βαδίζει στο δρόμο, η γυναίκα παραχωρεί το προβάδισμα στον άνδρα. Όταν επισκέπτονται το τζαμί, συγκεντρώνονται σε χωριστούς χώρους. Όταν επίσης τα παιδιά είναι μικρά, αγόρια και κορίτσια έχουν σχεδόν την ίδια μεταχείριση.

Μετά τον τέταρτο χρόνο τα κορίτσια μαθαίνουν τους γυναικείους ρόλους με τη μίμηση κυρίως των ρόλων της καλής κόρης και νύφης. Μεταξύ της μάνας και της κόρης αναπτύσσεται μια ιδιαίτερη στενή σχέση που δεν συναντάται στους δυτικούς πολιτισμούς. Πολύ σημαντική αυτή η σχέση για την αφομοίωση του αυτονόητου των δύο κόσμων, των ανδρών και των γυναικών.

Ισλάμ και θρησκευτικές μειονότητες

Όσον αφορά τις μειονότητες -που πολλές φορές ήταν πλειονότητα του κατακτημένου πληθυσμού- το Ισλάμ τις αντιμετωπίζει ως υποδεέστερες κοινωνικές ομάδες. Το παιδομάζωμα, υπήρξε μια συστηματική τακτική του αραβικού και του τουρκικού Ισλάμ κατά των χριστιανών και των Εβραίων, σχεδόν μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα. Αρκετοί ερευνητές θεωρούν ότι η περιβόητη μουσουλμανική ανοχή ήταν «ένα κωδικοποιημένο σύστημα νόμιμης τυραννίας», η οποία δημιουργούσε για τις μειονότητες «μια φυλακή από την οποία έβγαινε κανείς μόνο αν είχε φτερά ή αλλαξοπιστούσε». Το νομικό σύστημα των υποτελών δημιουργήθηκε από τον χαλίφη Ομάρ Β΄. Σύμφωνα με αυτό οι ανήκοντες στις μειονότητες όφειλαν να πληρώνουν τον κεφαλικό φόρο, ως ένδειξη υποταγής στο Ισλάμ. Επίσης, η ιδιοκτησία της γης τους πέρασε στη μουσουλμανική κοινότητα. Για να την καλλιεργούν έπρεπε να πληρώνουν ειδικό φόρο.

Ο Τζον Λαφίν, ένας από τους γνωστούς συγγραφείς που ασχολήθηκαν με τη Μέση Ανατολή, γράφει: «Απαγορευόταν η ανέγερση νέων εκκλησιών, η αναστήλωση των παλιών και η χρησιμοποίηση θρησκευτικών συμβόλων, όπως ο σταυρός. Οι ντχιμής (τα προστατευμένα άτομα) έπρεπε να ζουν σε απομονωμένη περιοχή και σε φτωχόσπιτα. Γάμος, ερωτική επαφή με μουσουλμάνο και βλασφημία κατά του Ισλάμ, επέσυραν την ποινή του θανάτου. Οι μουσουλμάνοι δεν έπρεπε να συναναστρέφονται με του ντχιμής, στους οποίους δεν επιτρεπόταν να καταθέτουν στο δικαστήριο κατά μουσουλμάνου και δεν είχαν καμιά εξουσία πάνω του. Δεν επιτρεπόταν στους υποτελείς να φέρουν όπλα, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει η ζωή τους, ενώ διάφορα μέτρα ρύθμιζαν το χρώμα και το στίλ των φορεμάτων τους, επιβάλλοντας κακόγουστα και γελοία ενδύματα. Στους δρόμους ξεχώριζαν εύκολα και προκαλούσαν το χλευασμό. Για να διακρίνονται στα δημόσια λουτρά τους υποχρέωναν να φορούν ένα μικρό κουδούνι στο λαιμό. Μόνο οι μουσουλμάνοι μπορούσαν να έχουν άλογα ή καμήλες. Οι ντχιμής είχαν μόνο γαϊδούρια... Δεν έπρεπε να κάνουν κάτι που θα ενοχλούσε τους μουσουλμάνους, έτσι εκτελούσαν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα σιωπηλά

και δε μπορούσαν να θρηνήσουν δημόσια έναν προσφιλή τους εχθρό... Έπρεπε να σηκωθούν και να παραμείνουν όρθιοι μπροστά σε μουσουλμάνο, να του μιλούν με σεβασμό, να παραμερίζουν για να περάσει πρώτος και να βαδίζουν στο αριστερό του πλευρό -η ακάθαρτη πλευρά για τους μουσουλμάνους».

Η αρνητική αντιμετώπιση των θρησκευτικών κοινοτήτων και η θεώρησή τους ως πολίτες δεύτερης κατηγορίας επιβιώνει μέχρι σήμερα στις χώρες που προήλθαν από τον παλιό μουσουλμανικό κόσμο. Αρκετές αρνητικές διακρίσεις διατηρήθηκαν από τα εθνικιστικά κινήματα που προσπάθησαν να κρατήσουν κάποια απόσταση από το Ισλάμ, όπως οι Νεότουρκοι και οι κεμαλικοί στην Τουρκία, και οι μπααθιστές στον αραβικό κόσμο. Η μουσουλμανική υπεροψία χρησιμοποιήθηκε από τους Τούρκους εθνικιστές για την ολική εξόντωση των χριστιανικών κοινοτήτων με πρωτοφανείς γενοκτονίες στις αρχές του 20ου αιώνα. Την ίδια μουσουλμανική υπεροψία χρησιμοποίησαν και οι μπααθικοί για την εδραίωση τις κυριαρχίας τους. Χαρακτηριστικός είναι ο λόγος που εκφώνησε ο πρόεδρος της Αιγύπτου Σαντάτ το 1972, κατά τον εορτασμό της επετείου γέννησης του Μωάμεθ: «Πιστεύουμε, όπως μας διέταξε ο Αλλάχ, ότι είμαστε έθνος εκλεγμένο πάνω απ' όλα τα έθνη... Ο Αλλάχ μας διόρισε εκτελεστές της υψηλότερης των αποστολών».

Τα θετικά του Ισλάμ

Το Ισλάμ, αξιοποίησε την πολιτιστική παράδοση, την οποία βρήκε στους κατακτηθέντες λαούς, από την Ανατολή μέχρι την Ισπανία (Ανδαλουσία, την οποία διεκδικεί και αναφέρει στα μηνύματά του ο Μπίν Λάντεν), όπου είχαν από αιώνες ανθήσει έξοχοι πολιτισμοί (Περσικός, Ελληνικός, Ρωμαϊκός) καθώς και τη ζωτικότητα και δημιουργικότητα των λαών που προσηλύτισε, γέννησε μεγαλοπρεπή πολιτισμό με υψηλής στάθμης επιτεύγματα τόσο στον τομέα της τέχνης, όσο και της επιστήμης και διανόησης εν γένει.

Η ισλαμική αρχιτεκτονική έδωσε σπουδαία δείγματα, όπως το Μαυσωλείο του Ταμερλάνου στη Σαμαρκάνδη, το Γαλάζιο Τέμενος στην Ιερουσαλήμ, το Τατζ Μαχάλ στην Ινδία, το ανάκτορο στην Αλάμπρα της Γρανάδας κ.ά.

Οι Άραβες μουσουλμάνοι μετέφεραν στην Ισπανία την τεχνογνωσία της Ανατολής. Η υδρολογική τεχνολογία (οι τεχνόμυλοι) ήρθε από τη Συρία και η δημιουργία αρδευτικών καναλιών από το Ιράν.

Ο εξισλαμισμός των Περσών δημιούργησε τις βάσεις για την εμφάνιση μιας σημαντικής περσικής λογοτεχνίας, βασισμένης σε μια περσοαραβική γλώσσα. Γύρω στον 8ο μ.χ. αιώνα, αφού το αραβικό Ισλάμ ξεπέρασε την αρχική πρωτόγονη ορμή και την αναζήτηση λείας, με κέντρο την Αλεξάνδρεια συνέβη μια αραβική Αναγέννηση. Κατά την περίοδο των Αββασιδών χαλιφών αξιοποιήθηκε η παλιότερη ελληνική σκέψη. Τα αρχαία ελληνικά έργα άρχισαν να μεταφράζονται στην αραβική γλώσσα. Έργα των μεγάλων Ελλήνων μηχανικών όπως ο Κτησίβιος, ο Φίλων και ο Ήρων μελετώνται συστηματικά. Το ίδιο συμβαίνει και με τα έργα των Ελλήνων μαθηματικών και φιλοσόφων. Γνωμικά και απόψεις των Ελλήνων φιλοσόφων εντάχθηκαν στη μουσουλμανική παράδοση μέσω των Χαντίθ, δηλαδή των γραπτών ή προφορικών παραδόσεων που αφορούν λόγια και έργα των Μωάμεθ και των συντρόφων του.

Τον 4ο αιώνα από Εγίρας -(9ος αιώνας μ.Χ.)-, ο χαλίφης της Βαγδάτης Μανσούρ αλ Χακίμ Μπι'αμριλλάχ είχε ιδρύσει το «Νταρ αλ Χικμά», δηλαδή τον Οίκο της Σοφίας. Επρόκειτο για μια Ακαδημία του Πνεύματος και του Πολιτισμού, με περισσότερα από ένα εκατομμύριο χειρόγραφα στη βιβλιοθήκη του και με ένα επιτελείο μεταφραστών, οι οποίοι διέσωζαν στην αραβική γλώσσα την κλασική ελληνική και ελληνιστική γραμματεία, σανσκριτικά και περσικά κείμενα, βουδιστική γραμματεία στη γλώσσα πάλι και ιερά κείμενα του Μαχαβίρα. Μάλιστα, όταν στην Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία (Βυζάντιο), σκοτισμένοι χριστιανοί κατέστρεφαν στην πυρά έργα αρχαίων Ελλήνων, που έκριναν πώς τάχα ήταν βλάσφημα ή επικίνδυνα, οι μεταφραστές του Νταρ αλ Χικμά τα είχαν θησαυρίσει στις μεταφράσεις τους στην αραβική γλώσσα κι έτσι δεν χάθηκαν....

Η πνευματική παραγωγή του Ισλάμ, που βασίστηκε στην ελληνική κληρονομιά, τροφοδότησε την ακόμα καθυστερημένη καθολική Δύση με μια απαραίτητη γνώση. Έτσι, το αραβόφωνο Ισλάμ και οι ελληνόφωνοι Βυζαντινοί λόγιοι, που συνέχιζαν την ελληνική παράδοση, θα αποτελέσουν τις δύο βάσεις για τη μεγάλη Αναγέννηση της Δύσης.

Πηγές

el.wikipedia.org | pontosandaristera.wordpress.com | in.gr | foundalis.com | islam.gr | islamfriends.gr | islamforgreeks.org | schools.ac.cy (Αναστοπούλου Νίκη) | tovima.gr | iek-akmi.gr | politikokafeneio.com (Γιώργος Δούδος, συγγραφέας και δικηγόρος) | sfrang.com | i-reportergr.com | exandas.ert.gr | elesme.gr | oodegr.com (μετάφραση από answeringinfidels.com)